

„A legtöbb ember számára az elmúlt periódus sokféle, nehezen megoldható, félelmet keltő kihívást jelentett, mely sok esetben eddig még számunkra is ismeretlen érzéseket, reakciókat válthatott ki belőlünk. Így a legnagyobb odaadás mellett is teremthető olyan helyzet, mely a gyermek számára zavart, az egyensúlyból való kibillenést okozhatott. Fontos, hogy ha ezt látjuk, próbáljuk oldani beszélgetésekkel, empátikus odafordulással.”

TARTALOM

5. láthatár

A Bolyai a legerősebb erdélyi középiskola – Pap Melinda írása

7. lélekjelenlét

Kötelező szexuális nevelés az iskolákban?

15. láthatár

Képernyőn innen és túl – Egyed Ildikó írása

22. láthatár

Felmérés Bánffyhunyadon a szülői eredményességről – Török Ilona írása

8. diákszemmel

Elengedhetetlenül fontos a közösségépítés a diákok életében – Bede Laura írása

12. diákszemmel

„Kezdtünk rádöbbenni, hogy milyen jó is az iskola” – partiumi és székelyföldi diákok véleménye

18. láthatár

A matematika gondolkodásmód, eligazodási keret – Birta-Székely Noémi írása

10. tanárszemmel

Az emberi kapcsolatokat nem pótolják a gépek – Antal Erika írása

16. láthatár

A fiatalokhoz hozza közel Trianon témáját a Vörös térkép című film – Kiss Judit írása

20. portré

„Hiszem, hogy a világmegváltás-bizniszben dolgozom” – Szatmári Bence írása

FOTÓ • FÜLÖP ZOLTÁN

1.

Koronavilág – fura félét hagyunk magunk mögött

mk

- tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
- lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
- hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
- magánterület • térkép

Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2019–2020-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

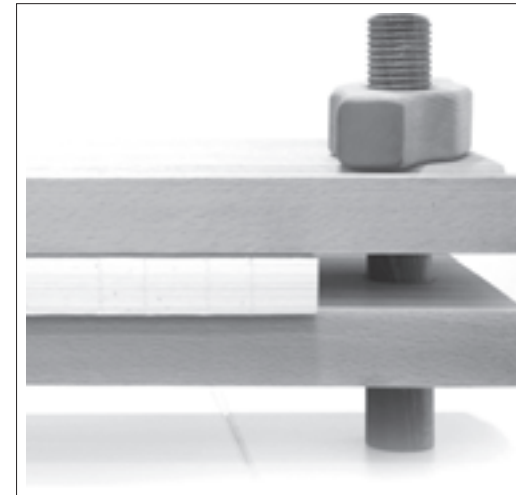
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreatívfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleménynyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

 www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Koronavilág: a diákok érezzék, hogy tanáraik értük vannak

Nem sejtett változásokat hozott mindannyiunk életébe a koronavírus-járvány: bezártak az óvodák, fokozott stressz övezi a vizsgákat. A hatások elöl nem menekülhetünk, ezeket a nyári vakáció nem törli el spongyaként, szülőknek, tanítóknak, tanároknak reagálniuk kell az ősztől remélhetőleg rendes mederben újrainduló tanórákon mindarra, ami történt, ami sok felnőtt és gyermek életét fenekestől felforgatta. A hogyanokhoz Ilyés Irén kolozsvári iskolapszichológus ad fogódzókat.

Sorsközösséget teremt a közös félelemérzés felvállalása

– A járvány és ezzel kapcsolatban a mindennapjainkat érintő sok intézkedés már túllépte azt a határt, amikor a gyerekek elöl eltitkolhatjuk, amikor megóvhatjuk őket a rossztól, kellemetlenségektől. Ezt a gonosz boszorkát nem tudjuk a mészől törölni, a gyerekek is érzik, tapasztalják, hogy teljesen átalakult az életünk. Milyen törést, megtorpanást okozhat egy óvadás esetében az, hogy hónapokon ke-

A gyermek megérzi a bennünk zajló vívódást, félelmet. Ha azt tapasztalja, hogy erről nem szabad beszélni, egyedül marad a benne ezzel kapcsolatban keletkező szorongással.

FOTÓ • PIXABAY

Nem sejtett változásokat hozott mindannyiunk életébe a koronavírus-járvány

resztül otthon maradt, nemcsak az oviba nem mehetett, de az utcára sem, miközben az óvodának éppen az lenne a lényege, hogy a kicsik megtanuljanak csoportban működni, megérezzék a közösségi élet erejét, sajátosságait?

– Fontos, tudni, hogy a kisgyermek elöl nem szabad eltitkolni, hogy mi történik körülötte, nem szabad elrejtteni saját félelmeinket. Habár akkor, mikor a bennünk lévő félelmet, bizonytalanságot rejtgetjük gyermekünk elöl, az a célunk, hogy megvédjük őt, sokszor éppen ellenkező hatást érhetünk el ezzel. A gyermek megérzi a bennünk zajló

vívódást, félelmet. Ha azt tapasztalja, hogy erről nem szabad beszélni, egyedül marad a benne ezzel kapcsolatban keletkező szorongással. A járvány, mely megváltozott élethelyzetet idézett elő egyik napról a másikra, természetes, emberi módon szorongást váltott ki belőlünk, hiszen egy teljesen új, bizonytalan élethelyzetbe kerültünk. Fontos, hogy ezt megbeszéljük a gyermekkel. Nem elárasztva minden bennünk lévő félelemmel, de nem is elrejtve azokat, inkább arany középutat találva. Ha erről elkezdünk beszélni, a gyermek megtapasztalja, hogy nincs egyedül az

érzéseivel, hogy ezeket meg lehet osztani, nincs kirekesztve a közös félelemérzésből, és ezáltal egy közös sorsérzés alakul ki, mely sokkal biztonságot adóbb, mint a hallgatás, titkolózás. Ez a közösségi érzés magva. A közösségi érzés megteremtése a szereteteinkkel, családjainkkal alapvető, a gyermeknek innen kell kivinnie majd ezt az érzést, tapasztalatot a kortárs csoportba, az óvodába. Az óvodából való időszakos kimaradás egy jól működő családban élő kisgyermeknél tehát ilyen módon nem okoz törést. Nem az lesz a meghatározó, hogy mi történt, jelen esetben

kimaradt az óvodai program, hanem az, hogy mit kezdünk azzal, ami történt.

– *A gyermekek egészséges lelki fejlődésének meghatározó tényezője a nagyszülőkkel való kapcsolat, a kisebbeknek és a nagyobbaknak is. Milyen – a felnőttek számára sokszor láthatatlan – folyamatokat indíthat be a gyerekekben ez a kényszerű távolmaradás a betegség által fenyegetettebb nagyszülőktől?*

– A nagyszülőktől való távolmaradás nyilván attól függően is befolyásolta a kisebb-nagyobb gyermekek életét, hogy azelőtt mennyire volt szoros a kapcsolatuk. Ugyanakkor e vonatkozásban nehéz eldönteni, hogy me-

hogyan attól szorong, hogy nem érti, mi történik, egyedül, magában retteg attól, hogy a nagyszülőket valami veszély fenyegeti, és a nagyszülők magukra maradtak, egyedül kell megküzdeniük ezzel.

A hőstett most kreatívan feldolgozni a koronaélményeket

– *A koronavírus járvány olyan jellemző globális fenyegetettség, ami a felnőtteket is kisebb-nagyobb mértékben aggasztja, és ezt a gyerekek megérik, átveszik a felnőttektől. A gyerekek szemében a szülők elég sokáig valóságos istenek, akik mindent tudnak, és min-*

– A gyermek biztonságérzetének sérülése kapcsán két kérdést érdemes körbejárni. Az első, hogy a járvány okozta helyzet mennyire borította fel a mindennapi életük természetes rendjét, a másik, hogy milyen reakciókat, viselkedésmódokat váltott ki e periódusban a szülőkből. Emlékeztünk, hogy a szükségállapot meghirdetése után szinte azonnal megtelt a közösségi média a sokféle szakértő sokféle tanácsával, hogy mit és hogyan tegyünk e periódusban. Egyet emelnék ki ezek közül, melyről azt gondolom, hogy a gyermekek kapcsán helyes és fontos, ez pedig arra vonatkozott, hogy alakítsunk ki na-

Ha erről elkezdünk beszélni, a gyermek megtapasztalja, hogy nincs egyedül az érzéseivel, hogy ezeket meg lehet osztani, nincs kirekesztve a közös félelemérzésből, és ezáltal egy közös sorsérzés alakul ki, mely sokkal biztonságot adóbb, mint a hallgatás, titkolózás. Ez a közösségi érzés magva.

FOTÓ • PIXABAY

A járványhelyzet azt is jelentette, hogy a gyerekeknek és nagyszülőknek nélkülözniük kellett egymás társaságát

lyik volt a szorongáskeltőbb, maga a távolmaradás vagy a médiából és közbeszédéből az idősek kapcsán elhangzó sokféle fenyegetés. Talán az utóbbi még inkább károsabb lehetett, mint maga a távolság. Itt újra azt hangoztatnám, hogy az döntött helyesen, aki ezekről beszélgetett gyermekével, és helyére tette a gyermekben a sokféle információt, amit hallhatott. Így azt élhette meg a gyermek, hogy igen, a nagyiért, dédiért közösen aggódunk, fontosak nekünk továbbra is, akkor is ha nem látogathatjuk őket, ahelyett,

dent megoldanak, ezzel megteremtve a gyerekek számára oly szükséges biztonságérzetet. Ez milyen módon sérülhetett most? A biztonságérzéssel fordított arányban növekedhetett a félelem, a fenyegetettség érzése, márpedig állandó félelemben lehet ugyan élni, de biztos, hogy nem egészséges. Hogyan kellene a fenyegetettséghez, a gyermekek félelemérzéséhez viszonyulniuk a szülőknél, óvónőknél, tanítóknál ahhoz, hogy az ne okozhasson hosszú távon károsodást? Van módja annak, hogy a javunkra fordítsuk a félelmet?

pirendet a gyermek számára. Bár sokak számára ez nem tűnhetett fontosnak, de arról van szó, hogy a napirend a biztonság, az előreláthatóság, a kontrollálhatóság érzetét adja a gyermeknek, ami a biztonságérzetet növeli, és a szorongást csökkenti. Ahol sikerült kialakítani egy ilyen programot, azt gondolom, hogy a gyermek viselkedésében ez pozitívan tükröződhetett. Ahol olyan volt a helyzet, hogy erre nem kerülhetett sor – és meg kell érteni, hogy ilyen is nagyon sokszor létezik, hiszen sok család vagy gyermekét egyedül nevelő szülő került nagyon nehéz helyzetbe –, ott a gyermek viselkedése negatívan változhatott az elmúlt periódusban. Ezekben az esetekben ajánlott volna szakmai segítségért folyamodni, ha a negatív viselkedés tartósan megmaradt. A második kérdés kapcsán, igen, bizonyos életkorig a

szülők a hősök, modellek a gyermekek szemében. Ugyanakkor a hős jellemzője nem az, hogy soha nem kerül bajba, hanem éppen az, hogy a bajban, megpróbáltatásban hogyan küzd meg, hogyan tud győzedelmeskedni. Amikor nehézségen megy át a család, a szülők reakciói attól függően befolyásolják negatívan, vagy sem a gyermek érzelmeit, hogy ők maguk hogyan viselkednek az adott helyzetben. Ez nem azt jelenti, hogy egy felnőtt, egy szülő mindig tökéletesen kell hogy viselkedjen, nem jelenti azt, hogy nem lehet dühös, elkeseredett, nem sírhat, nem lehet rossznapja, hanem éppen azt, hogy megmutatva emberi, törékeny mivoltát, arra ad

A nagyszülőktől való távolmaradás nyilván attól függően is befolyásolta a kisebb-nagyobb gyermekek életét, hogy azelőtt mennyire volt szoros a kapcsolatuk. Ugyanakkor e vonatkozásban nehéz eldönteni, hogy melyik volt a szorongáskeltőbb, maga a távolmaradás vagy a médiából és közbeszédből az idősök kapcsán elhangzó sokféle fenyegetés.

példát, hogy ezeket a helyzeteket képes meghaladni, a könny után jön egy mosoly, a passzivitás után a cselekvés, továbblépés, hiszen újra az újabb ebédet is asztalra kellett tenni, az újabb szem borsót is el kell ültetni, és ebben a helyzetben ez a hőstett. Ha ezt láthatja a gyermek, képes azt a tapasztalatot integrálni szülei kapcsán, hogy nem kell félni, mert édesapa, édesanya legyőzi a megpróbáltatást, illetéknéppen a szülők helytállása éppen a róluk alkotott pozitív képet erősíti meg.

A legtöbb ember számára az elmúlt periódus sokféle, nehezen megoldható, félelmet keltő kihívást jelentett, mely sok esetben eddig még számunkra is

ismeretlen érzéseket, reakciókat váltott ki belőlünk. Így a legnagyobb odaadás mellett is teremtődhetett olyan helyzet, mely a gyermek számára zavart, az egyensúlyból való kibillenést okozhatott. Fontos, hogy ha ezt látjuk, próbáljuk oldani beszélgetésekkel, empátiás odafordulással, az óvodáskorúak esetében a testi kontaktus, ölelések, összebújások biztosításával, élőlészavas mesemondással, közös énekléssel, szerepjátékok segítségével, mozgást biztosító tevékenységekkel. Ha azt tapasztaljuk, hogy a gyermek viselkedése továbbra is megváltozott marad, síró-sabb, vehemensebb, agresszívebb marad, kérjük szakember tanácsát, segítségét.

Ugyanakkor azt gondolom, abban, hogy a negatív tapasztalatok oldódjanak, pozitívan változzanak, vagy egy jövőbeli hasonló helyzet kevésbé legyen negatív hatással a gyermekekre, hosszú távon az óvodákban, iskolákban zajló tevékenységeknek is nagy szerepe lesz. Egy ilyen időszak után kiemelten fontosnak tartanám, hogy az oviban, iskolában ne arra kerüljön majd a hangsúly, hogy az ismeretátadást próbáljuk majd folytatni nagy lendülettel, hogy nehogy ne tanuljon eleget a gyermek, hanem arra, hogy minél több olyan tevékenység legyen, mely a gyermekek önbizalmát, biztonságérzetét, társas kompetenciáit, kommunikációs készségeit, megküzdési stratégiáit, érzelmi intelligenciáját fejleszti. Ezt azért is fontosnak tartom, mivel sokszor emlegetik: előfordulhat, hogy a járványügyi krízishelyzet akár hosszabban fennmarad, vagy újabb hasonló helyzet alakul ki.

– *Az újratalálkozás óvodában, iskolában, líceumban nem történhet meg anélkül, hogy valahogyan közösségileg is viszonyulnánk mindazokhoz a változásokhoz, amelyeket a koronavírus okozott a magánéletünkben és társadalmi életünkben. Tanárként sem tehetünk úgy, mintha mi sem történt volna, csak folytatjuk a(z) analóg) leckét. Mi lenne néhány lehetséges megközelítés a téma és különböző vetületeinek, lelki hatásainak tudatosításához, feldolgozásához?*

– A nagyobb gyermekekre, fiatalokra is kiterjesztem a fentieket, természetesen figyelembe véve életkori sajátosságait. Semmiképpen nem

gondolnám azt, hogy esetükben – amiatt, hogy ők már nagyok, és képesek racionális szempontból jobban megérteni a kialakult helyzetet – ne volna fontos

FOTO: FACEBOOK

Ilyés Irén: „Legyen minél több olyan tevékenység, mely a gyermekek önbizalmát, biztonságérzetét, társas kompetenciáit, kommunikációs készségeit, megküzdési stratégiáit, érzelmi intelligenciáját fejleszti”

a fokozott odafigyelés, az átélt élményekkel, tapasztalatokkal kapcsolatos beszélgetések, projektek megajánlása az osztályfőnöki órák, tanácsadás keretében. Ennél a korosztálynál arra is érdemes lenne odafigyelni, hogy olyan tevékenységeket, programokat is ajánljanak nekik, amelyek során megtanítják, hogy egy-egy ilyen élmény feldolgozásához hogyan tudnak kreatív energiákat felszabadítani önmagukban, akár alkotói folyamatok beindításához is hozzásegítve őket, hiszen egy olyan korosztályról beszélünk, mely az útkeresés, felnőtté válás korszakában van. Ez amúgy is sok feszültséget, legtöbb fiatalnál fájdalmas érzéseket is előidéző korszak, ez esetben pedig a járvány kapcsán kialakult szükségállapottal járó bizonytalanság mindezt legtöbbszörnél sokszorosára felerősítette.

Vizsga maszkban: modellértékű, ahogyan a szülők, tanárok viselkednek

– *Fokozottan érezték a járvány hatásait a vizsgázók, főként a nyolcadikosok és az érettségizők. Igen nagy bizonytalanság*

övezte a vizsgákat, az azok átalakítását célzó hatósági döntéseket, nemegyszer megtörtént, hogy egy rendelkezést másnap visszavontak, majd újra érvényesítették. Beszélgetésünkkor a megbetegedés kockázatát is magában hordozó vizsgák előtt vagyunk, de már tudni lehet, hogy lázméréstől a dolgozatírások alatti kötelező maszkviselésen át mindenféle új korlátozó intézkedésig sok stresszfaktor nehezíti a fontos vizsgák-

terhelést, stresszt jelent. Tovább fokozta a terhelést a jelen helyzet, melyben a felkészülés rendje, módja megváltozott, ráadásul naponta változtatták a vizsgák megtartásával, elhalasztásával, eltörlésével kapcsolatos határozatokat, rendelkezéseket. Ami eddig lezajlott, stresszelő és sok bizonytalanságot okozó időszak volt, de megváltoztatni már nem tudjuk. Éppen ezért azt gondolom, hogy még nagyobb felelősség hárul a pedagógusok-

helyzetet. Adjanak lehetőséget arra, hogy a gyermek, fiatal elmondja a félelmeit, és beszéljék meg a legoptimistább és legroszszabb forgatókönyveket is. A gyermeknek, fiatalnak tudnia kell, hogy természetesen mindenki nagyon szeretné, hogy a legjobb eredmény szülessen a vizsgán, de egy esetleges sikertelenség esetén is változatlanul elfogadjuk és támogatni fogjuk őket. Ugyanakkor végiggondolhatjuk együtt, szülők és gyermekek, fiatalok, hogy mi lesz a következő lépés egy sikertelen vizsga esetén. A tanárok részéről nagyon fontosnak tartanám ebben az utolsó időszakban, hogy pontos visszajelzéseket adjanak diákjaiknak, egyénre szabottan, tudásukról, az elvárásokról és a várható körülményekről egyaránt. Szánjanak időt a visszajelzésekre minden diák esetében külön-külön. A körülmények betartásánál igyekezzenek odafigyelni, hogy az előírások okozta kellemetlenséget egy-egy emberséges, jó szóval, akár humorral próbálják oldani. A diákoknak érezniük kell, hogy tanáraik értik és nem ellenük vannak ott. Fontos, hogy a tanárok, vizsgaszervezők is gondolják végig a legjobb és legroszszabb forgatókönyvet egyaránt. Jelezzék időben a családok és gyermekek, fiatalok felé, hogy nem lesz a gyermek, fiatal kiszolgáltatva a körülményeknek, a digitális hőmérő szeszélyeinek, a maszkviselés okozta kellemetlenségeknek abban az esetben, ha ez számára akkora mértékű kellemetlenséget okoz, hogy befolyásolja a vizsgán nyújtott teljesítményét. Azok után, hogy ilyen körülmények között kellett az iskolai éveiket lezárniuk, a vizsgákra felkészülniük, elfogadhatatlannak tartanám, hogy egyetlen diák is a körülmények áldozatává váljon. Ne felejtsük el, hogy a jelen helyzetben szülőként, tanárként nyújtott modell, a támogató, segítő, biztonságot adó, az adott helyzetre józanul reflektáló és ennek megfelelően viselkedő vagy ellenkezőleg, a csak ellenőrző, korlátozó, az előírásokat mereven, mérlegelés nélkül alkalmazó viselkedés egyaránt mintaként is szolgál a társadalmi szerepvállalás küszöbén álló, a teljes jogú állampolgár státusába éppen belépni készülő fiatalok számára.

FOTÓ • PIXABAY

Fontos, hogy a negatív tapasztalatok oldódjanak, pozitívan változzanak

ra készülők helyzetét. Egyrészt hogyan befolyásolhatja ez a hatósági bizonytalanság a társadalmi szerepvállalás küszöbén álló, a teljes jogú állampolgár státusába éppen belépni készülő fiatalokat? Másfelől pedig milyen pszichológiai hatása lehet a fent említett folyamatoknak, és azt hogyan tudnák ellensúlyozni azok, akik ezzel a tapasztalattal lépnek ki a „nagybetűs életbe”, illetve a tanárok, akik szintén fokozott feszültségben felügyelnek a vizsgákon, dolgozatokat javítanak, majd szerencsés esetben ösztön tanítják az érkező kilencedikeseket?

– A vizsgahelyzetekre való készülődés és a vizsgákon való részvétel és teljesítés már önmagában is fokozottabb pszichés

ra, szülőkre, hogy a vizsgákig hátralévő időben, illetve a vizsgák megszervezése, lebonyolítása kapcsán igyekezzenek minél támogatóbb, biztosságot adóbb körülményeket teremteni. Nagy a nyomás mindenkin. Tanáron, családokon, diákokon egyaránt. Sokféle a tiltás, korlátozás. Van, amin nem lehet változtatni, de van, amire odafigyelhetünk, van, amit tehetünk, javíthatunk a helyzeten szülőként, tanárok egyaránt. A szülők, családok részéről fontosnak tartom, hogy próbálják megtalálni a helyes mértéket abban, ahogyan a vizsgák vonatkozásában megnyilvánulnak. Ne próbálják sem csökkenteni a jelen helyzet nehézségeit, de nem kell katasztrófaaként, felnagyítva sem kezelni a

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

A tavalyi érettségi eredményeket és a távoktatás hatékonyságát elemezte az Erdélystat

A Bolyai a legerősebb erdélyi középiskola

A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceumban születtek a legjobb eredmények a tavalyi érettségin az Erdélystat statisztikája szerint. A portál a távoktatásról is felmérést készített, mely rámutat: a diákok több mint fele elérhetetlen a digitális, interaktív tanítási módszerekkel.

A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum, a zilahi Silvania Főgimnázium, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium és a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Főgimnázium a legjobban teljesítő négy erdélyi iskola a magyarul tanuló végzősök eredményei alapján. Ezekben a líceumokban ugyanis minden beiratkozó diáknak sikerült az érettségi vizsgája, az összesített médiájuk pedig 8-as feletti volt – derült ki abból a rangorból, amelyet az Erdélystat tett közzé a 2019-es érettségi vizsgák alapján.

A magyarokra összpontosítottak

A statisztikai portál szerint mindeddig nem készült olyan középiskolai rangsor, amely az erdélyi magyar oktatási hálózat egészére összpontosítana, és kimondottan a magyarul vizsgázók eredményeit venné figyelembe. Az országos rangsorok, amilyen például az Admitterliceu.ro ugyanis nem tesznek különbséget tannyelv szerint. Ebben a toplistában a magyar osztályokkal (is) rendelkező első öt helyezett a zilahi Silvania Főgimnázium (60. hely), a marosvásárhelyi Unirea Nemzeti Kollégium (73. hely), a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium (109. hely), a kolozsvári Onisifor Ghibu Elméleti Líceum (136. hely), illetve a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum (138. hely) volt 2019-ben. A romániai toplistá egyaránt figyelembe veszi a líceumi felvételt, az érettségi eredményeket (csak a nyári szesszióét), illetve a tantárgyversenyeken elért teljesítményeket.

Az Erdélystat rangsora ezzel szemben kizárólag az érettségi teljesítmények alapján készült, viszont újdonsága,

A tavalyi érettségi eredményei szerint a vásárhelyi Bolyai lett a legjobb iskola

hogya a nyári és az őszi vizsgaidőszak összesített eredményeivel számol. A sorrend csak az aktuális évfolyam (azaz a 2018/2019-es tanév), nappali tagozatos, magyarul tanuló diákjaira vonatkozik, összesen 114 középiskola 5391 magyar tanulója. Közülük 3560 diák csak a nyári vizsgaidőszakban vett részt, 1560 diák nyáron és őszi is próbálkozott, míg 271 diák csak az őszi pótérettségire jelentkezett. A beiratkozók közül 3917 diák szerzett oklevelet 2019-ben, az összesített sikerességi ráta pedig 73 százalékos volt.

Rangsor profilok szerint

A rangsorok oktatási profilok szerint is elkészültek. Eszerint a matematika–informatika osztályok közül az első három helyezést a brassói Áprily Lajos Főgimnázium, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium, illetve a szintén kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum érte el a 2019-es összesített sikerességi arányok alapján. A filológia profil legjobb három iskolája a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium, illetve a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Gimnázium.

A természettudományi osztályok esetében a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum, a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceum, illetve a zilahi Sylvania Főgimnázium vezeti a rangsort. A társadalomtudományi profilok első három helyezettje a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Főgimnázium és Mikes Kelemen Elméleti Líceum.

A szaklíceumok esetében három kategória szerint tekinthetők meg a rangsorok. A szolgáltatások szakon belül a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum, a csíkszeredai Joannes Károni Szakközépiskola, illetve a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum ért el kiemelkedő teljesítményt. A műszaki képzésben csupán két iskolában haladta meg a 70 százalékos a sikerességi arány, és pedig a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceumban, illetve a marosvásárhelyi Elektromaros Technológiai Líceumban. A természeti erőforrások és környezetvédelem szakokat működtető magyar líceumok közül egyedül a baróti Szabó Dávid Technológiai Líceum ért el 70 százalékos sikerességi rátát.

A vokacionális, hivatási képzésen belül a művészeti osztályok a kolozsvári Sigismund Toduță Zenei Főgimnáziumban, a Nagyvárad Művészeti Líceumban, illetve a Marosvásárhelyi Művészeti Szaklíceumban voltak erősek. A teológiai képzésben a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium, a temesvári Római Katolikus Gerhardinum Teológiai Líceum és a csíkszeredai Segítő Mária Római Katolikus Teológiai Líceum foglalja el a rangsor első három helyét.

Elérhetetlen távoktatás?

Az Erdélystat pár héttel korábban egy másik fontos felmérést is készített, mégpedig arról, milyenek a magyar diákok tapasztalatai a koronavírus-járvány miatt márciusban bevezetett távoktatásról. Az eredmények szerint a valóban digitálisnak, interaktívnak tekinthető tanítási módszerek csak a diákok 45 százaléka számára elérhetők. Az Erdélystat felmérése szerint a diákok nagy többsége bekapcsolódott a távoktatásba, a digitális tanrend formái viszont korántsem egységesek. A statisztikai portál által közölt eredmények szerint a tavaszi vakációt megelőző periódusról a tanulók 9 százaléka azt nyilatkozta, hogy az iskola nem

biztosít semmilyen megoldást a távoktatásra. A felmérésből az is kiderült, hogy a szülők egyötödének nehézséget okozott az új tanulási módszerekhez való alkalmazkodás, többségük kívánatosabbnak tartotta volna a tanév lezárását.

A Koronavírus Erdélyben elnevezésű felmérés öt nagyobb témára fókuszált, a májusban megjelent eredmények az oktatási kérdéseket elemezték. A legfontosabb következtetések szerint a diákok nagy többsége bekapcsolódott a távoktatásba. Az iskoláskorú családtaggal rendelkezők többsége arról számolt be, hogy a (legfiatalabb) gyermeke részt vesz a távoktatás valamilyen formájában. Mintegy 9 százalék azonban azt nyilatkozta, hogy az iskola nem biztosít megoldást erre.

Előnyben a nagyvárosiak

A távoktatás formái viszont változóak voltak. A legelterjedtebb módozat az volt, hogy a tanítók, tanárok e-mailben, közösségi oldalon, SMS-ben küldték el a megoldandó feladatokat; ez a diákok 59 százaléka esetében volt így, kiemelkedően az elemi (0–4. osztályos) évfolyamokon. „Kérdéses, hogy ezekben a helyzetekben személyes kapcsolatfelvétel történik-e a pedagógus és a diák között, vagy szülői közvetítéssel valósul meg a kommunikáció, a konzultáció, a visszajelzés, az értékelés” – jegyzik meg közleményükben az Erdélystat kutatói. A valóban digitálisnak tekinthető oktatási formák legalább egyike a diákok 45 százaléka számára volt elérhető; 31 százalék volt azok aránya, akik digitális oktatási platformokat használtak, és 22 százalék volt az online videokonferenciák segítségével tanulóké. A mindkét digitális megoldást használó diákok aránya 8 százalék volt.

Az Erdélystat szerint a különböző oktatási formák biztosítása, az ezekhez való hozzáférés jelentős társadalmi egyenlőtlenségeket mutatott. Legjobb helyzetben a nagyvárosi, magasan képzett szülők gyermekei vannak, itt a diákok több mint fele részesült digitális távoktatásban. Körülben jellemző volt az is, hogy az iskola egy időben több oktatási formát is használt, a feladatokat hagyományos elektronikus kommunikációval és digitális oktatási platformokon is megkapták, illetve online órákat is tartottak számukra.

A falvakban, alacsonyabban iskolázott szülők gyermekei esetében jelentősen kisebb volt a hozzáférési esély a

digitális oktatáshoz, mind az iskolák, mind pedig a szülők lehetőségei korlátozottak voltak. Az évfolyamok szerinti bontást nézve az elemi osztályokban nagyon alacsony volt az interaktív megoldások használata. A digitális távoktatás a felsőbb tagozatok, illetve a végzős osztályok esetében volt kiemelkedő. A 12. osztályosok 72 százaléka online videokonferenciák keretében vagy professzionális platformok segítségével tanult, átlagban napi 3 órát.

Nehéz helyzetben a szülők

A felmérés arra is rámutatott, hogy a szülők egyötödének nehézséget okozott az új tanulási módszerekhez való alkalmazkodás: az iskoláskorú gyermekek szüleinek 21 százaléka jelölte meg a „megváltozott tanulási körülményekhez való alkalmazkodást” az első három probléma között, amivel szembesült. Az új helyzet az érettségi előtt állóknak jelentette a legnagyobb kihívást.

A megváltozott tanulási körülmények a többgyermekes családoknak, a gyerekek oktatásával nagy valószínűséggel többet foglalkozó anyáknak, illetve a magasabban képzett válaszadók esetében átlagon felüli arányban okoztak nehézséget. Regionális szempontból a székelyföldiek kiemelkedő arányban jelölték meg ezt a problémát.

A szülők relatív többsége a tanév lezárását tartotta volna kívánatosabbnak, és a válaszadók 45 százaléka a gyermekek tanulmányi helyzetének lezárását látta volna jónak. A szülők 40 százaléka ugyanakkor az elmaradt időszak hagyományos oktatási formában történő bepótolását szerette volna, többségük a nyári hónapokat áldozta volna erre. A szülők egytizede a tanév megismétlése mellett foglalt állást.

A kutatást az Erdélystatot működtető kolozsvári Közpolitikai Elemző Központ Egyesület és a SoDiSo Research közvélemény-kutató cég készítette online és telefonon 2020. április 1–10. között, azaz még abban az időszakban, amikor a minisztérium csak ajánlotta az online oktatást.

PAP MELINDA

papmeli@yahoo.com

Kötelező szexuális nevelés az iskolákban?

Kihirdetése után öt hónappal a parlament máris módosította a kötelező iskolai szexuális nevelést bevezető törvényt: a tantárgy nevét szexuális nevelésről egészségügyi nevelésre változtatták, és előírták azt is, hogy a tárgy csak akkor oktatható, ha ezt a szülők kéri. A módosításokat még a megszavazásuk előtt elítélték a diákszervezetek, amelyek szerint a szexuális nevelésnek kötelezőnek kellene maradnia. Így látják ezt a Maszol által kérdezett szakemberek és az Országos Diszkriminációellenes Tanács elnöke, Asztalos Csaba is. Az RMDSZ-frakcióban nem alakult ki egységes álláspont a módosításokról, mint ahogy az iskolai szexuális nevelés bevezetése az erdélyi magyar szülőket is megosztja. Az államfő január elsején hirdette ki a törvényt, amely szerint a romániai iskolákban félévente legalább egy alkalommal szexuális felvilágosítást kell tartani. A parlament ezen a héten módosított a jogszabályon. Eszerint a gyerekek csak a szülei vagy a gyámjuk írásos beleegyezésével kaphatnak szexuális nevelést a tanintézményekben. Emellett a tantárgy nevét szexuális nevelésről „egészségügyi nevelésre” változtatták a törvényben. A döntő házként szavazó képviselőházban nagy többséggel – 269 „igen”, három „nem” szavazattal és 35 tartózkodással – fogadták el a két legnagyobb párt, a PSD és a PNL által beterjesztett módosításokat. A kezdeményezők arra hivatkoztak: a szexuális nevelésnek a szülők fenntartásai miatt nem lehet kötelező jellege. A szavazás előzményéhez tartozik, hogy a román ortodox egyház ellenezte a szexuális nevelés bevezetését a romániai iskolákban. Csép Andrea képviselő elmondta, az RMDSZ-frakció tagjai a belátásuk szerint szavaztak a módosításokról. A többgyermekes politikus a saját álláspontjáról elmondta: azoknak a kirekesztett közösségeknek, marginalizált csoportoknak az integrációját szem előtt tartva, ahol a szülők nem vesznek részt a gyerekek nevelésében, és ez feladat teljes egészében az iskolára hárul, az egészséges életre való nevelés – amelynek része a szexuális nevelés is – része kell hogy legyen az iskolai tananyagban. „Tudjuk azt, hogy számos embernek a kereszténység, a hovatartozás, az ellentmondásba kerülhet egy ilyen tantárggyal. Van olyan család, amely úgy gondolkodik, hogy ő majd felkészíti a maga gyerekeit az általa vallott elvek és világnézet alapján. Amikor azonban egy ilyen törvényről tárgyalunk, akkor nemcsak az erdélyi magyar közösséget kell szem előtt tartanunk, hanem Románia teljes lakosságát” – hangsúlyozta a képviselő asszony.

A Magyar Szülők Szövetségének elnöke, Csiky Csengele újságírói megkeresésre elmondta, hogy megosztja a magyar szülők véleménye a szexuális neveléssel kapcsolatban.

A gyerekek csak a szülei vagy a gyámjuk írásos beleegyezésével kaphatnak szexuális nevelést a tanintézményekben. Emellett a tantárgy nevét szexuális nevelésről „egészségügyi nevelésre” változtatták a törvényben.

A felvilágosítással természetesen legtöbben egyetértenek, azonban a formai megoldással kapcsolatos kérdések tisztázatlansága miatt sokan fenntartással viszonyulnak az előírásokhoz – magyarázta. László Éva pszichológus, egyetemi tanár szerint a fenntartások oka elsősorban az, hogy a szülők egy része nincs tisztában azzal, hogy miről szól az iskolai szexuális nevelés. Sokan úgy tudják, hogy ezeken az órákon a szexuális másságról szóló ismeretek kerülnek előtérbe, ezért zárkóznak el tőle. A szakember azt is hangsúlyozta, hogy olyan komoly, összehangolt programra volna szükség, amely a szülőket is bevonva tudná ezeket a hiányosságokat pótolni. A tabuk ártalmasak – hívta fel a figyelmet László Éva, aki szerint a romániai társadalom nem tanulta meg a kulturált párbeszédet olyan témákról, amely a teljes közösség lelki és testi egészsége szempontjából fontos volna.

Az Országos Diszkriminációellenes Tanács (CNCD) elnöke,

Asztalos Csaba szerint a szexuális nevelést kötelező tantárgyként kellene bevezetni az iskolákban, mert ez pozitív hatást gyakorolna a teljes romániai társadalom egészségére. „Eddig nem sikerült megakadályozni azt, hogy kiskorú anyák szüljenek. Kiskorú anyák alatt pedig 15 éves kor alatti lányokat értek. Olyan, 18 évesnél fiatalabb anyák is vannak, akik többször is szültek már. Tehát a helyzet meglehetősen súlyos, mivel érintik a lányanyák oktatáshoz és munkavégzéshez való jogát is” – fejtette ki a Mediafax hírügynökségnek. A CNCD elnökének véleményét alátámasztják a Országos Statisztikai Intézet adatai is, amelyek szerint 2018-ban 18 ezer gyermek született kiskorú

anyától. Ez a Romániában született gyermekek csaknem 10 százaléka. A lányanyák közül 674-en 15 évesnél fiatalabban szültek. A szakember úgy véli, hogy a szexuális nevelésen való részvételt nem kellene a szülők beleegyezéséhez kötni. „A témáról szóló nyilvános viták során azt tapasztaltam: sokan nem szociológiai vagy statisztikai tanulmányokra vagy szakértők által készített tájékoztató jelentésekre hivatkoznak, hanem saját, megalapozatlan elképzeléseiket osztják meg. Nemcsak a romániai falvakban észlelhető ez az álszemérmesség, a teljes hazai társadalmat jellemzi az, hogy nem tud nyíltan beszélni a szexualitásról. Az egyházak esetében természetesen indokolt, hogy véleményük van erről, de úgy gondolom, hogy megoldásokat lehet találni. Nem tudom, hogy ajánlatos-e a szülők engedélyéhez kötni az iskolai szexuális nevelést. Ilyen alapon szinte minden oktatási kérdést a szülő hozzájárulásához lehetne kötni” – tette hozzá Asztalos Csaba.

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Interjú Ambarus Egyed Ágnes kolozsvári ballagóval, a MAKOSZ ügyvezető elnökével

Elengedhetetlenül fontos a közösségépítés a diákok életében

Mindenképpen tudatosan kell hozzáállni ehhez a periódushoz, nem lehet csak úgy sodródni az árral – véli Ambarus Egyed Ágnes. A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium végzős diákja, a MAKOSZ ügyvezető elnöke a ballagás átértékelődéséről, az online oktatásról, civil tevékenységeiről beszélt.

– A járványügyi intézkedések, az iskolai tanítás megszüntetése bizonyára minden diákot valamilyen szinten megvisel, megváltoztatja az életét. Te végzős gimnazistaként hogyan élted meg ezt az időszakot, valamint a búcsút az iskolától?

A jövőben nem zárom ki azt sem, hogy második egyetemem is végezsek, csupán érdekességként, de ez még a jövő titka. Igazán ingatag periódus ez nekünk a felvétellel kapcsolatban is.

– Nagyon hirtelen jöttek a fejlemények, nem én vagyok az egyedüli, akit megleptek a változások. A füzetek bent maradtak az iskolában, nem számítottunk ilyen hosszú időszakra. Talán az a legnagyobb probléma, hogy minden bizonytalan, és az érettségivel járó idegeskedés mellett ez sem tett túl jót a hozzáállásunk és összeszedettségünk szempontjából. Mindenképpen tudatosan kell hozzáállni ehhez a periódushoz, nem lehet csak úgy sodródni az árral, mert míg az iskola rendszerességben tartott minket, most csak saját magunktól függünk. És nincs idő azon gondolkozni, hogy hogyan lett volna másképp, illetve én mások hibáztatását sem tartom célszerűnek, mert ezek annyira le tudják szívni az ember energiáit, hogy ezáltal saját magának tesz rosszat. Igen, fájó az, hogy az a periódus, amiben az osztályközösség

együttléte talán a legfontosabb elemévé válna az ember életének. De elmaradt ez is, akárcsak a tartalmas beszélgetések például a kedvenc tanárral, aki fel szeretne készíteni a továbbiakra. De sajnos nincs más út, ez most így alakult, és ezt kell tudni elfogadni.

– Idén a hagyományos ballagási ünnepe is elmaradt. Miként érintett mindez?

– Mindenképp próbáljuk véghez vinni azokat a mozzanatait, amiket lehet, például a tablófotózást, a ballagási kártyák elkészítését és kiosztását, nem mondunk le teljesen róla. Mi is elgondolkoztunk, hogyan tudnánk ezt a legmegfelelőbbben pótolni, most abban maradtunk, hogy őszig várunk, az egyetemkezés előtti időszakig. Akkor talán még lenne helye a ballagásnak, viszont ha akkor sem lehet majd előben ezt megtartani, akkor mindenképp helyettesítenénk valamivel, amit online keretek között meg lehet valósítani.

– Hogyan látod, milyen előnyei és hátrányai vannak az online oktatásnak?

– Előnyökkel kezdeném, ugyanígy is vannak ilyenek is. Nekem sokat

Azt ajánlom mindenkinek, hogy próbáljon meg pozitív maradni, legyenek meg a mindennapjaikban azok az aktivitások, amik motiválják őket, mert mostanság nagyon sok minden fejjben dől el, tőlünk függ a legtöbb.

segít az, hogy a lényegre kell befogadnom, nem érzem túlterheltnek magam, ugyanis az iskolai oktatás nagyon sok eleme tűnt fölöslegesnek, és a mostani felállásban ezek el is maradtak. Én úgy látom, hogy ha valaki önmagát tudja ösztönözni, akkor online módszerekkel is fel lehet készülni. Azonban itt felbukkant talán az egyik legnagyobb probléma is. Az, hogy nagyon sokunknak kell az, amit az elmúlt években megszoktunk: a folyamatos számonkérés. Így is be kellett küldenünk naponta több tesztet is, egyre többet az érettségire közeledve, viszont teljesen másképp áll oda az ember, mint az iskolában. Az is fontos tényező, hogy teljesen függetlenek vagyunk, például nem látjuk, hogy haladnak az osztálytársaink a felkészüléssel, sokkal személytelenebb az egész, így kevés dolog tud motiválni.

– Milyen óvintézkedések mentén történik az érettségire való felkészítő, illetve milyen érzéssel mentek több mint két hónap szünet után az iskolába?

– Mivel sajnos ebben a rendszerben semmi sem biztos, én sem tudok biztosat mondani. Vannak helyek, ahol a diákok nem mennek vissza a suliba, hanem online folytatják a felkészülést. Mi az osztállyal visszamennénk. Eddig úgy tudtuk, hogy a mindennapi lázmérés, maszkkiosztás, többszöri kézfertőtlenítés mellett tízesével leszünk beosztva a termekbe, külön folyosókat fogunk használni, most viszont már az a felállítás, hogy lehetünk többen is egy teremben, a megfelelő távolságot megtartva. A visszamenetel kissé furcsa lesz, biztos nem lesz olyan érzés, mint maga az iskolába járás, talán nem is fogunk majd az összes osztálytársunkkal

találkozni. Nekem nincsenek nagy elvárásaim ezzel kapcsolatban, viszont szükségyszerűnek tartom, és örvendek, hogy meg van adva a lehetőség. Az elmúlt két hónapban fokozatosan elengedtük az iskolába járás gondolatát, ennek már nem lesz köze ahhoz. Inkább az érettségéhez kapcsolódik, ami teljesen más érzés.

– A Romániai Magyar Középiszkolások Szövetségének (MAKOSZ) ügyvezető elnökeként hogyan próbálsz képviselni a diákok érdekeit?

– Mi az elnökséggel csapatban dolgozunk, a projekteket együtt visszük véghez, és nagyon jól működik ez kilencünknek. A sok rendelet és módosítás káoszában próbáltuk kiemelni és összegezni a diákságra vonatkozó kérdéseket. A visszajelzésekből az derül ki, hogy a javaslataink nagyon sok emberhez eljutottak, hasznosnak bizonyultak. Próbáltam mindig átlátni a helyzetet, ha valakinek kérdése volt, nagyon szívesen megválaszoltam és segítettem. Emellett az Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségével (RMPSZ-szel) elindítottunk egy felmérést az online oktatással kapcsolatban, az is eredményesnek bizonyult. Azért mondom mindezt múlt időben, mert bár még folyamatban vannak a projektek, és a jövőre nézve is sok terünk van, próbálok kicsit most kivonni magam ezek alól az elkövetkező pár

Nekem sokat segít az, hogy a lényegre kell befigyelnem, nem érzem túlterheltnak magam, ugyanis az iskolai oktatás nagyon sok elemet tűnt fölöslegesnek, a mostani felállásban el is maradtak azok. Szerintem ha valaki önmagát tudja ösztönözni, akkor kis különbség lesz az iskolában maradás vagy az ezen az úton való felkészülés között.

hétre. Ugyanis nagyon sok energiával járnak az ilyen munkák, és céltalanebbet dolgozni ezekkel az érettségiig.

Az új elnökség nagyon ügyes, most rázódnak bele a munkafolyamatba, és a frissülésnek köszönhetően a karantén alatt is sikerült online projekteket megvalósítani. Én remélem, hogy ez az időszak nem fogja teljesen „megölni” a civil szférát.

– 10. osztálytól idén februárig a Kolozs Megyei Magyar Diáktanács (KMDT) ügyvezető elnöke voltál, most már cenzorként inkább ellenőrző szereped van.

– Igen, még tevékenykedem a KMDT-ben, de most már sokkal visszafogottabban, mint eddig, inkább a véleményemmel segítek. Az új elnökség nagyon ügyes, most rázódnak bele a munkafolyamatba, és a frissülésnek köszönhetően a karantén alatt is sikerült online projekteket megvalósítani. Remélem, hogy ez az időszak nem fogja teljesen „megölni” a civil szférát, és kívánom a KMDT-nek és az összes többi DT-nek is, hogy tartsák meg a motivációjukat, és legyenek kreatívak. Bár most sokkal nehezebb közösséget építeni, mégis elengedhetetlenül fontos a diákok életében ez a fajta igyekezet, óriási dolgokat tud nyújtani, kár lenne érte.

– Milyen terveid vannak a líceum befejezése utáni időszakra, hol szeretnéd folytatni tanulmányaidat?

– Én mérnöki pályán szeretnék továbbtanulni itt, Kolozsváron, angol építészmérnökin. Nem igazán tudom, hogy hogyan képzeljem el az életem az egyetem után, de fontosnak éreztem azt, hogy legyen szakmám, és ez állt a legközelebb hozzám. Nem tudom, hogy meg fogom-e gondolni magam közben, most mindenképp örülök, hogy sikerült

Ambarus Egyed Ágnes: „az online oktatás sokkal személytelenebb volt”

döntenem valami mellett. A jövőben nem zárom ki azt sem, hogy második egyetemet is végezzek, csupán érdekességként, de ez még a jövő titka. Igazán ingatag periódus a mostani a felvételik szempontjából is, én azonban azt ajánlom mindenkinek, hogy próbáljon meg pozitív maradni, legyenek meg a mindennapjaiban azok a tevékenységek, amik motiválják őket. Mostanság nagyon sok minden fejben dől el, tőlünk függ a legtöbb dolog.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

Az emberi kapcsolatokat nem pótolják a gépek

Az idei tanév második felében minden megváltozott a tanításban is, a diákok, a pedagógusok egészen más módszert alkalmaztak, amire idejük sem volt felkészülni. Mit hozott ez az utolsó félév, mire figyelmeztetett, és fel lehet-e készülni egy hasonló helyzetre – többek közt ezeket kérdeztük dr. Puskás Atti-

megismertette az online oktatással, ami eddig ismeretlen volt, és emiatt talán ijesztőnek tűnt. Az az igazság, hogy a kommunizmus papíralapú örökségéhez, tanítási formáihoz még mindig hű tanügyi rendszerben, az intézmények gyenge digitális felszereltsége és a digitális oktatói ismeretek, tapasztala-

nehézségekkel küzdő diákok miatti aggodás, de a minősítés alárendelése az egyéni és sokszor elfogult szülői értékek és érdekek, hamis képet festett a diák tudásszintjéről, és kiszolgáltatottá tette a tanárt is, aki a helyzetet megaláztatásként és frusztrációként élte meg. Remélhetőleg ez az engedmény csak egy „pünkösdi királyság” marad.

– Sikerült úgy felvenni/átvenni a tananyagot, ahogy azt egyébként, normál körülmények között is tették volna? Mennyire ütközött ez nehézségekbe? A technikai nehézségek mellett melyek voltak még azok a problémák, amelyekkel szembe kellett nézniük a diákoknak és a tanároknak is?

– Egyértelműen nem lehet úgy átvenni a tananyagot az online oktatási formában, mint rendes iskolai körülmények között. Nem is lehet, mert az online oktatásban teljesen át kell álljon, meg kell újuljon az ember gondolkodása, elfelejtheti a hagyományos módszereket, kizárólag csak a legszükségesebbek és legfontosabbak átadására kell szorítkoznia úgy, hogy sokszor nem látja a diák arcát, tekintetét, nincs lehetőség a visszakerdezésre, a többszöri magyarázatra. Az online oktatás ugyanis nem minden esetben jelent élő videós kapcsolatot. Eddig is tudtuk, hogy a romániai tananyag túlszűfolt, számos dolog teljesen fölösleges benne, rövidíteni kellene. Ez most gyakorlatilag is megvalósult, mert a rövidített tanórákon, hiányos technikai felszereltség mellett csak a legszükségesebbet lehetett átadni. Ez azonban nem föltétlenül rossz.

Ehhez hozzáadódtak a technikai nehézségek is, mert nem minden magyar család otthonában találunk teljes digitális felszereltséget, különbségek vannak az internetes lefedettség tekintetében is a régiók között. Lehet az is, hogy egy diák mellett még egy-két testvér, esetleg a szülő is osztozott ugyanazon a számítógépen. Türelemre és mély empátiára

FOTÓ • TÓTH ORSOLVA

Búcsú a búcsútól. Idén csak online tarthattak ballagásokat az iskolák

lától, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum tanárától, egy végzős osztály osztályfőnökétől.

– Milyen volt az utolsó év, különös tekintettel az utolsó félévre?

– A görög gondolkodó, Héراكleitosz a világot örök tűzhez hasonlította. Az iskolai élet lángjai olykor magasabban lobognak, máskor mintha lenyugodna ez a tűz. Az idei tanévet hidegzuhanyként érte az online oktatás, de ez sem oltotta ki teljesen lángjait. Csupán más fát tettek a tűzre, amitől másként égett. Az oktatás minden szereplőjének nagy változásokat hozott ez az év. A tanárokat

lat és tananyagok hiánya miatt nem is volt igazán lehetőségük megismerni. Tudatosította azt is, hogy technikailag bármennyire is tökéletesen működjön minden, az embert semmiképp sem helyettesíti egy gép, hiszen az oktatás és nevelés az ismeretátadáson túlmenően az érző és gondolkodó emberek közötti kapcsolatban kibontakozó folyamat. Végül az egész világon egyedi „oktatási reformot” is hozott, amelyben az értékelésnél túl nagy szerephez jutottak a szülők és nagykorú gyermekeik, akik beleegyeztek, vagy nem, a minősítés naplóba történő beírásába. Érthető itt az online oktatás miatt hátrányba szorult,

volt szükség a tanár részéről elfogadni helyzeteket, és mindennek ellenére megpróbálni hatékonyan tanítani.

– *Mint osztályfőnöknek, a tanári feladatok teljesítése mellett még milyen pluszterhet jelentett ez az online oktatás, a tanítványaival való kapcsolattartás, együttműködés?*

– Jelenlegi végzős osztállyal mindig nagyon sokat beszélgettünk az életről. Az élő videós találkozások során is próbáltuk lelkileg feldolgozni a jelent. Hirtelen sok idő lett az érettségire készülni, de volt, aki nem tudott mit kezdeni az idővel. Még nem élték meg az egyetemi vizsgaidőszakok hangulatát, amikor az egész nap alapvetően a felkészülésről szól. Ez az időszak egy vizsgaidőszakhöz hasonlított a legjobban, és ezt is meg kellett tanulni. A bezártság és az emberi kapcsolatok hiánya sokszor a letargia szélére, olykor a kétségbeesés határára sodorta őket. Volt olyan diák, aki teljesen elvesztette a motivációját, egyszerűen nem tudott tanulni. Érthető ez is, hiszen az ember nem gép. Számos fiatal nehezebben tudta feldolgozni az új kihívást, ezért nagyon fontos volt ebben az állapotban mellettük lenni, vigasztalni és bátorítani őket. Főleg most, hogy a hagyományos ballagás is elmaradt...

– *Ballagás nem volt – ezt hogyan élték meg a diákok, tanárok, szülők? Milyen visszajelzéseket kapott ezzel kapcsolatban? Az osztályfőnöknek is hiányzott a ballagás? Mi az, amit a hiánya/elmaradása okozott? Vagy miért hiányzott?*

– Annak tudatosodása, hogy az legszebb iskolás álmaik pillanatai, az iskolától és a kisebb diáktársaiktól való búcsúzás, a tanár-diák mérközések, a szerenádok, az utolsó osztálykirándulás, a ballagáson sorfalat álló diáktársak tapsvihara és a szülők könnyes és büszkeségtől csillogó tekintete elmarad, kezdetben dühöt, elkeseredettséget szült, mert igazságtalannak tartották a sorsot, hogy elvette tőlük mindezt. Lelkileg hosszú folyamat volt eljutni az elfogadásig. Furcsa a hasonlat, de a gyász és elszakadás mély emberi érzéseire tudom hasonlítani ezt a folyamatot, amíg eljutottunk a megváltoztathatatlanságig. Természetesen ez mindenkit megérintett, engem is.

– *Búcsú az iskolától, a tanároktól – ez most nem történt meg, vagy másképp. Pótolható egyáltalán?*

– A búcsú más formában ugyan, de megtörtént. A Bolyaiban is ún. „online ballagást” rendeztünk. Egy rövidfilmet készítettünk a ballagás napjára, amiben volt igazgatói köszöntőbeszéd, az osztályfőnökök Szabó Lőrinc versével kedveskedtek, a lelkész bátorító szavakkal szólott hozzájuk, az iskola zeneköre is énekkel köszöntötte őket, miközben a 200 végzős diák arcképe lassan „elballagott” a képernyőn. A ballagás napján volt élő videós osztályfőnöki óra is, annak rendje és módja szerint. Próbáltuk a legjobbat kihozni ebből a helyzetből, ami technikailag megvalósítható volt, és úgy érzem, hogy ez mindannyiunkat kissé megvigasztalt. Az ballagás időpontja ugyanis adott volt, mindig lelki szemeink előtt lebegett, készültünk rá, és nem lehetett úgymond „megkerülni”. Úgy érzem, hogy fontos volt ezt így megszervezni, de természetesen tervezzük, hogy fizikailag is megvalósítjuk az érettség után. A két esemény együttese adja meg a teljesség érzését.

– *Reméljük, hogy nem ismétlődik meg, de ha mégis, akkor mennyire vannak felkészülve? A tapasztalatokból kiindulva, mi az, amire a jövőben leginkább figyelni kell?*

– A tanárok számára ez az időszak egy „digitális gyorstalpaló” volt. Számos új dolgot megtanultak, többen online továbbképzőkön is részt vettek az online órák hatékonyságának növelése érdekében. Tehát nem a semmiből kellene elkezdni az online oktatást, ha sor kerülne rá. Ennek ellenére rengeteg feladat vár még a magyar oktatás szervezőire. Az iskoláknak egységes digitális platformokat kellene létrehozni, a magyar oktatásban részt vevő tanárokat rendszeren fel kellene készíteni az online oktatásra megfelelő szakemberek bevonásával. Úgy tűnik, hogy a nagy erdélyi magyar egyetemek ilyen szempontból nagyobb tapasztalattal rendelkeznek, ezért ezt a tudást továbbképzőkön továbbadhatnák. Fontos lenne a jó gyakorlatokat megosztása is egymás között, hiszen a járvány idején számos jó tapasztalat és tudás felhalmozódott. Ezek mind az oktatás minőségét, a magyar gyermekek versenyképességének

növelését szolgálják. Az oktatáspolitikai szempontjából fontos lenne az oktatás valódi reformja a digitalizálás szellemében, hogy az ne párhuzamosan működjön a hagyományos papíralapú oktatással, hanem esetenként váltsa azt, megkönnyítve az oktatás minden partnerének – tanárok, diákok és szülők – munkáját és kommunikációját. Fontos lenne digitális

Puskás Attila: „próbáltuk a legjobbat kihozni ebből a helyzetből”

tananyagok kidolgozása, a magyar oktatási intézmények digitális felszereltségének bővítése, ami a diákok számára is közelebb hozna oktatási tartalmakat, hiszen életüket ebben a világban éljük, akár tetszik nekünk, akár nem. Mindehhez nem kell mindig felső utasításokra várni, hanem célirányosan, kreativitással és innovációs készséggel törekedni a magyar oktatás versenyképességének növelésére a jövő magyar nemzedék érdekében.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

„Kezdtünk rádöbbenni, hogy milyen jó is az iskola”

Bár a 2019-2020-as tanév az előző évekhez hasonlóan kezdődött, a járványhelyzet márciustól alapjaiban felbolygatta a hazai tanügyi rendszert: a gyermekek és a tanítók egyik napról a másikra minden előzetes felkészültség és tapasztalat nélkül az online oktatásra tértek át. Azóta három hónap is eltelt, a tanévnek lassan a végére érünk, amelyet a mostani körülmények között összegezni kellene. Partiumi és székelyföldi diákokkal beszélgettünk erről a nem hétköznapi helyzetről, a gyerekek megosztották velünk nyári terveiket, valamint a szeptemberi folytatással kapcsolatos meglátásaikat is.

Nosz Izabella,
7. osztályos,
Ady Endre Elméleti
Líceum, Nagyvárád

Az első félév az iskolában elég jól indult, és elég jól is végződött. A második is jól kezdődött, de minden megváltozott egy keddi napon, amikor megkaptuk a hírt, hogy egy hétig bezárják az iskolát a koronavírus miatt. Nagyon meglepődtünk, de úgy gondoltuk, hogy hamar eltelik ez a pár nap, és legalább pihenünk egy kicsit. Majd jött egy újabb hír, hogy még két hetet otthon kell maradni, de rosszabbodott a helyzet, és teljesen kilátástalanná vált az, hogy mikor térhetünk vissza az iskolába. Pár hét után a tanárok elkezdtek online leckéket küldeni a Google Classroom segítségével, majd videóchateltünk is velük, így könnyebben megértettük a tananyagot. Az idei nyárra tervben volt egy olaszországi út, de törölték a repülőjáratunkat, ezért sajnos nem tudunk elmenni. A vakáció során mindenképp szeretnék sok időt tölteni a barátaimmal, mert nagyon rossz volt, hogy nem találkozhattunk a karantén ideje alatt. Remélem, hogy enyhülnek a korlátozások, és közösen el tudunk utazni valahová. Szeptembertől ugyanakkor az iskolapadban látom magam, hiszen nagyon bízom abban, hogy addigra enyhülni fog a vírusjárvány, és engedélyezik majd a suliban történő oktatást.”

Hekler Szilvia,
11. osztályos,
Ady Endre Elméleti
Líceum, Nagyvárád

Ősztől márciusig a diákok erejüket megfeszítve tanultak mindaddig, míg egy hétfői napon meg nem fordult a világ. Akkor még semmi nem volt biztos, csupán egy-két tanártól lehetett hallani arról, hogy talán egy ideig nem kell iskolába menni. Másnap már biztos volt, egy darabig nem megyünk vissza. Viszont azt akkor még senki sem sejtette, hogy meddig tart ez az időszak. Az első pár hétben a visszatérés reményében még nem indult el semmilyen online oktatás, mondván úgyis behozzuk a lemaradást, miután visszatérünk az iskola falai közé. De mindez nem így történt. Elkezdődött az online térbe való berendezkedés. Mind a tanárok, mind a diákok számára megterhelő küldetés volt beletanulni, beleszokni az új iskolarendszerbe. Véleményem szerint az új struktúra még nem áll szilárd alapokon. Minden próbálkozás ellenére sem lehet összehasonlítani az otthoni kényelmes online órákat az iskolai, szemtől szemben történő tanítással és tapasztalatszerzéssel. A diákok helyzetét jobban nehezíti a magány, a társaság és az osztálytársak hiánya. Ha valaki öreg korában visszatekint iskolás éveire, olyankor nem a tanórák jutnak eszébe, hanem az együtt töltött szünetek, a jegyekért való versengés, az egymás támogatása és motiválása. Reméljük, hogy összeszel visszakaphatjuk ezeket az értékeket. Személy szerint nem tudom magam ősztől az itthoni környezetben elképzelni. Csakúgy, mint egy munkahelyen, az iskolának is biztosítania kell azt a környezetet, melyben egy diák százszázalékosan tud összpontosítani és fejlődni. Két hónapig elszigetelésben töltöttük a napjainkat, még a barátokkal és az osztálytársakkal való mindennapi találkozás is kikerült az életünkéből. Tizenegy éven keresztül ezek jelentették a mindennapjainkat, és ez a változás nagyon váratlanul érkezett.

Ami eddig ismert volt, és megszokott, az pillanatok alatt változott meg. Mostanra nagyobb teret kaptunk, kicsit fellelegezhetünk, és újra láthatjuk egymást. Viszont a nagy nyári terveket mindenki el kellett törölje, vagy át kellett alakítsa, így élmények terén biztosan mindenkit veszteség ér majd. Az egyedüli dolog, amit az idei nyár során tehetünk, az az egymás támogatása és lelki segítése, még ha nem is találkozhatunk minden nap. Fogjunk össze, hogy a következő nyári vakáció alkalmával legyen lehetőségünk behozni minden elmaradt élményt!

Sándor Petra-Andrea,
11. osztályos,
Ady Endre Elméleti
Líceum, Nagyvárád

Februárban még nem gondoltuk volna, hogy ez a járvány ennyire megváltoztatja az életünket. Konkrétan figyelmet se fordítottunk erre az egészre, azt hittük, hogy csak egy sima influenzajárvány, és amilyen gyorsan jött, majd olyan gyorsan el is fog illanni. Hát nem így történt. Még márciusban örültünk annak a másfél hetes „vakációnak”, de mostanában már mindenki visszasírja az iskolát, köztük én is, aki eddig a háta közepére se kívánta. Ez a tanév tipikusan olyan, amikor elindulsz valahova boldogan, aztán történik valamilyen gond, és puff, rögtön egy börtönben találsz magad hónapokra, távol a külvilágtól. Őszintén megmondom, hogy fogalmam sincs, mi lesz idén nyáron. Eddig úgy volt, hogy pár barátal elmegyünk fesztiválra, majd egy kis meló (mert ugye a zsebpénz mindig jól jön), tanulgatás érettségire, és persze nyári gyerekként a várva várt 18. születésnapom megünneplése. Sajnos ezeknek a fele biztosan ugrik, habár reménykedem, hogy valamilyen úton-módon sikerül összehozni egy kisebb összejevetelt, de ebben a helyzetben semmi se biztos, csak a ma. Ősztől viszont már nagyon szeretném magam a padban látni. Sosem gondoltam volna, hogy ezt fogom mondani, de hiányzik az iskola. Hiányzik az osztályom, a tanárok, a labirintusszerű folyosók, a könyvtár, a büfé, a tőriórák, és még napestig sorolhatnám. Bízom benne, hogy a nyári vakáció alatt javulni fog a helyzet annyira, hogy szeptemberben, már végzős osztályként, együtt kezdjük a tanévet, nem pedig a monitoron keresztül bámuljuk egymást, a szemünket még jobban elrontva ezzel.

Kozma Kincső,
9. osztályos,
Ady Endre Elméleti
Líceum, Nagyvárád

Az első félév teljesen megszokott volt, bár rövidebbre lett szabva, ami egy kicsit nyomasztó volt lezárások tekintetében. Aztán a karantén bevezetése után az egész élet felborult. Egy ideig nem lehetett tudni, melyik óra kötelező, a tanárok három különböző platformon tartották velünk a kapcsolatot, és az információk at sokszor diákokon keresztül továbbították, ami néha itt-ott elcsúszott. Viszont amikor már szervezeten, minden osztálynak külön Google Classroomot létrehozva tartották az órákat, akkor könnyebbé vált az eligazodás, és még valamiféle rend is beállt. A nyárral kapcsolatban rájöttünk a barátokkal, hogy annyira nem is lesz ez így rossz, legalább mindenki mindig itthon lesz, és tudunk majd sátorozni egymás kertjében, egy napos kirándulásokra menni a környéken, és csak úgy általában több időt együtt tölteni. A következő tanévet ugyanakkor szerintem itthon kezdjük majd, mivel az online rendszer egyre működőképesebbnek bizonyul, és nem fogják megkockáztatni annak a lehetőségét, hogy egy második hullámot robbantsanak ki. Még egy darabig online fogunk tanulni, aztán amikor ki lehet jelenteni, hogy vége a járválynak, akkor engednek majd vissza minket is.

Drăgan Anna,
11. osztályos,
Ady Endre Elméleti
Líceum, Nagyvárád

Az idei tanév a meglepetések tárháza volt. Márciusig ugyan minden a szokásos módon telt – izgultunk, szórakoztunk, fáradtak voltunk – de aztán a „két hét vakáció” kellemes meglepetést okozott, amely idővel büntetéssé vált. Bár sokszor hangzott el a „bárcsak megszűnne az iskola” mondat, vele együtt sok más élmény is elmaradt: koncertek, cserediákoskodások, amelyek a diákélet legizgalmasabb részei. Egy ideje elterveztem, hogy ez a nyár felejthetetlen lesz. Ez az utolsó iskolás nyaram, tizenkettedikben ilyenkor már az érettségire, egyetemre fogok összpontosítani. Minden velem egyidős diák ezzel lesz elfoglalva, utána pedig nem tudjuk, merre sodor minket az élet, szóval ezt a nyarat a barátaimmal szeretném tölteni, és már bele is kezdtünk a bakancslistánkba. Minden napot ki fogok használni, hogy ha beköszön egy új, váratlan hullám, ne szerepeljen semmi a listán, amit meg tudtam volna tenni, de elhalasztottam. Az őszi folytatást az iskolapadban látom. Az idei tanév végét is ott képzeltem el, de hirtelen történtek a változások. Örültem annak, hogy két hetünk lesz kikapcsolódni, bár akkor is voltak online óráink. Egyik napról a másikra meg kellett szoknunk, hogy mostantól tanév végéig ez fogja jelenteni az iskolát, komolyan kell venni az online órákat, amelyek az előző hetekben csupán pluszmunkának számítottak, és hogy az elkövetendő pár hónapban nem fogjuk látni egymást egy helyen osztályként. Előnyei is vannak azért az online tanulásnak. Többek között az, hogy később kezdjük az órákat, vagy hogy a virtuális tanterembe feltöltött lecke könnyen visszatekinthető. Mégis remélem, hogy szeptemberben az iskolában tarthatjuk az órákat, mert itthon közben könnyebben elkalandozunk, elterelődik a figyelmünk, és nincs ott a tanár, aki rád szól, vagy feléd dobja a krétát. Eddig a tanároktól is azt hallottam, hogy megterhelőbb online órát tartani, és nekünk is fárasztóbb így, illetve mindannyian sok időt töltünk a monitor előtt.

*Magyari-Sáska
Zsombor,
6. osztályos,
Fogarassy Mihály
Általános Iskola,
Gyergyószentmiklós*

Az idei tanév a szokásosan indult. Az első félév nagyon hamar eltelt, rövidebb is volt az eddigiéknél. Ez abban is meglátszott, hogy heti több felmérőt írtunk, míg régebben kb. 3 hetente írtunk egyet. A vakációról visszatérve semmit sem sejtettünk erről a mostani helyzetről. Amikor legelőször meghallottuk a kényszervakáció szót, egyből megőrültünk, de amint érkeztek a hírek, hogy egyre és egyre hosszabb lesz, kezdtünk rádöbbenni,

hogymilyen jó is az iskola. Az online oktatás eleinte nehéz volt, mert nem tudtuk, hova kapjuk a fejünket, hiszen minden tanár más platformon kezdte küldeni az anyagokat. A húsvéti vakáció után az iskolánk kialakított egy egységes felületet, aminek használatával sokkal egyszerűbb lett a dolgunk, de még mindig sokkal jobb lenne, ha az iskolapadban ülnénk. Az idei nyárra egy németországi körutat terveztünk barátokat és rokonokat látogatni, de a napokban lefújtuk az egészet, és minden foglalat lemondunk. Így semmi más nincs betervezve, csak rokonok látogatása az országon belül, de ezt is csak abban az esetben, ha biztonságos lesz közlekedni a városok között. Szeptembertől viszont már ismét az iskolapadban látom magunkat. Azért gondolom ezt így, mert szerintem akkora már lesz valami megoldás, védőoltás, vagy valami 100%-os gyógymód erre a vírusra.”

*Antal Csongor,
10. osztályos,
Salamon Ernő
Gimnázium,
Gyergyószentmiklós*

Az idei tanév első féléve nagyon jól telt, minden ment a maga rendjén. Jóval könnyebb periódust tudtam magam mögött, mint az eddigiéknél, hiszen az első félévet sikerült jó médiával zárnom. A második félév már jóval különlegesebb volt. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy decemberben véget ért az első szemeszter, az új évben pedig már a következőt kezdtük. Mivel jégkorongozom, ezért alapból sokat hiányozom; a második félév elején is keveset jártam suliba, és erre még rájött a karantén is. Az online oktatást ugyanakkor nagyon megszerettem, és könnyen megbirkóztam vele. Az idei vakáció sokkal másabb lesz az eddigiéknél. Úgy vagyok vele, hogy ha ez a helyzet még mindig nem lesz tökéletesen feloldva, attól még lesz mivel foglalkoznom. Nyárra elsősorban az a tervem, hogy az erőnléti felkészülésem tudjam megtartani. Minél többet szeretnék edzeni, mivel most sok időm lesz erre, és a lehetőségeim is megvannak rá. A jégkoronggal hosszabb távú terveim vannak, ezért elsősorban erre szeretnék időt szentelni az idei nyáron. A szeptemberi újrakezdést ugyanakkor a számítógép előtt képzelem el. Ha ez a helyzet nem lazul fel teljesen, akkor úgy gondolom, hogy nem fogják

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Képernyőn innen és túl

Tanító vagyok. Mióta koronás időket írunk, én is felköltöztem az internetre. A számítógép régi kenyeres pajtásom, úgyhogy könnyen ment az átcuccolás. Rövid szemlélődés után választottam a virtuális világban egy szimpatikus felületet, ahol egy regisztrálással sátrat vertem, és létrehoztam a saját virtuális tantermemet. Oda vártam az elsősöket. Érkezésük előtt gondosan testre szabtam az oldalt, vonzó háttérképet állítottam be, és színes, látványos mezőket tűztem ki rá. Azóta ott dolgozom. Sokkal többet, mint eddig. Mi tagadás, rengeteget fejlődtem, mióta virtuális tanító lettem. A régi időkből, mikor még az okostábla tantermi alkalmazását gyakoroltam, ismertem jó pár

okosforrást, de az kismiska a mostanihoz képest. Naponta belevetem magam az interaktív tanítási lehetőségek sűrűjébe, kiélem kísérletező természetem, újabbnál újabb feladatbankokat fedezek fel, tankockákat készítek, beillesztek, mentek és megosztok. Aztán várom az elsősöket. Ők jönnek is, de sosem találkozunk. Csak a bejegyzéseimre szórt fehér szívecskék jelzik, hogy ott jártak. Szüleik fáradhatatlanul mindennap elkísérik őket. Mert azt azért tudni kell, hogy a virtuális világ nem gyermekbarát, nem szabad oda csak úgy egyedül elengedni egy kisgyermeket. Panaszra nincs sok okom. Az elsősök őszinte, feltétel nélküli követőim, a szülők hú szövetségeseim. Bár

a tanügyminisztérium semmi kézzelfoghatót nem adott, de százegey linket mégiscsak ajánl, hogy segítse a virtuális bőség zavarától amúgy is tétova pedagógust.

Hát így tanítok mostanában. Virtuálisan. Cifra tantermekben tudásmorzskákat posztolgotok. Bámulom a monitort, de nem bírok lelket lehelni belé.

A szerző a baróti Gaál Mózes Általános Iskola tanítója.

EGYED ILDIKÓ
e_ildi@yahoo.com

A képernyők bűvöletében

A képernyőmentes élet ma már nem lehet reális cél, hiszen a virtuális világ az életünk részévé vált, így aki nem tájékozódik jól benne, az bizony sok mindentről lemarad. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne élhetnénk képernyőtudatos életet – olvasható Szőnyi Lídia magyarországi pszichológus véleménye a Képmás című folyóiratban. Mint írta, a szülők által kontrollált képernyőhasználat segíthet abban, hogy az internet pozitívumait kiaknázzuk, és az ártalmakat csökkentsük. Mivel a folyamatosan bekapcsolt képernyők a szülők figyelmét is lekötik, kevesebbet beszélnek a gyermekeikhez, ami a beszédfejlődésre, valamint a szókincsre is negatívan hat. Mire figyeljünk a gyermekünk netezési szokásaival kapcsolatban?

Beszélgessünk!

A legfontosabb teendő, hogy a virtuális világban se engedjük el a gyermekünk kezét! Bár az idősebb generáció tagjai gyakran úgy érzik, hogy közel sem tudnak annyit a kütyüről, mint a csemetéik, a gyermekeknek nagyon is szükségük van a szüleik tanácsaira és iránymutatására. Ha figyelmesen végighallgatjuk gyermekünk mondanivalóját a legújabb számítógépes játékkal kapcsolatban, valódi véleményt tudunk formálni a netes tevékenységéről, és a gyermek is szívesen meghallgatja majd a véleményünket.

Legyen napirend!

Igen gyakori, hogy a „mikor?” és „mennyit?” kérdések mentén alakul ki konfliktus a kütyühasználatot illetően. A legegyszerűbb megoldás, ha rendszer van az életünkben, és egy mindenki számára elfogadható napirend szabályozza a

történéseket, így a családtagok tisztában vannak azzal, hogy mi mikor következik. Ezzel az egyszerű módszerrel számos hatalmi harcot megspórolhatunk, nem nekünk kell vezényelnünk, a napirend diktál. Lényeges, hogy a napirenddel kapcsolatban egyeztessünk minden családtaggal, a gyerekeknek az életkoruknak megfelelően legyen beleszólásuk, és mindnyájan legyünk tisztában a menetrenddel!

Legyenek szabályok!

Érdemes ezek megalkotásába a gyerekeket is bevonni, meghallgatni a véleményüket, és életkortól függően megbeszélni/elmagyarázni a döntésünket. Megegyezhetünk olyan időszakokban, amikor senki nem használ digitális eszközöket (pl. étkezések alatt), vagy olyan helyszínekben, amelyek képernyőmentes övezetnek minősülnek (pl. hálószobák). Fontos, hogy ezek a szabályok mindenkiire vonatkozzanak, és ne feledjük, a szabályok mit sem érnek, ha nem tartjuk és nem tartatjuk be őket egymással!

Mutassunk példát!

Ha mi magunk képtelenek vagyunk egyensúlyt teremteni a képernyőhasználat és a család között, és folyton a közösségi oldalakon lógunk, nem nézünk fel az okostelefonból, amikor a gyermekünk beszél hozzánk, naiv dolog lenne azt hinni, hogy a gyermekünk majd érettebben kezeli a virtuális világot. Határozzunk meg saját magunk számára is digitális szabályokat! Érdemes olyan napokat beiktatni, amikor nem kapcsoljuk be a készülékeinket.

ÖSSZEFOGLALÓ

A fiatalokhoz hozza közel Trianon témáját a Vörös térkép című film

A fiatal generációhoz akarja közel hozni a száz évvel ezelőtti békediktátum témáját a Carte Rouge című film, amelyet most forgatnak Magyarországon. A film alkotói – Gerebics Sándor rendező és a forgatókönyvíró, Varga Szabolcs történész a *Krónika* megkeresésére elmondta, igyekezzenek mindazokat a kliséket kihagyni a történetvezetésből, amiket sokan hozzákapcsolnak a Trianon-problémához, ugyanakkor hangsúlyozzák a békediktátum súlyát is. Az alkotás várhatóan a nyáron kerül képernyőre.

Carte Rouge – vagyis vörös térkép – címmel készül film Magyarországon a trianoni békediktátum 100. évfordulója alkalmából. A filmet, amely a fiatal nézőközönséget is megcélozza, Gerebics Sándor rendezi, a forgatókönyvet Varga Szabolcs történész, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának munkatársa írta. Varga Szabolcs a *Krónika* napilap megkeresésére elmondta, a békediktátum 100. évfordulóján készülő film tudatosan kerül a pátoszt, lehet, hogy ezért fog majd kritikát kapni, de az alkotók úgy gondolják, lehet korszerűen, mindenféle nemzeti keserv-sztereotípiák nélkül is szólni Trianonról. „Nincsenek vérző szájú franciák benne, igyekszünk mindazokat a kliséket kihagyni a történetvezetésből, amiket sokan hozzákapcsolnak a Trianon-problémához” – mondta el a történész.

A század egyik legembertelenebb döntése

Gerebics Sándor rendező kifejtette, az ötlet úgy született meg, hogy Szalóczy Pál, Magyarország-szerte ismert tévés személyiség megkereste őt azzal, hogy rögzítette hangfelvételen Apponyi Albert híres védőbeszédét, amit 1920. január 16-án Párizsban a külügyminisztériumban három nyelven is elmondott a magyar delegáció vezetője. „Szalóczy hanganyaga nagyon megfogott engem, mert azonnal lehetett érezni: olyan bátor beszédéről van szó, olyan férfias kiállásról, ami ritka a történelemben. A delegáció tagjai nyilván nem voltak hurráoptimisták, tisztában voltak azzal, hogy mire számíthatnak, amikor kimentek Párizsba. Érezték,

hogy óriási súly nehezedik rájuk, megpróbálták a lehetetlent, és erre nagyon kevés idejük volt” – fogalmazott a rendező. Hozzátette, nem véletlen, hogy Carte Rouge, azaz vörös térkép a film címe, az úgynevezett vörös térkép már 1919-ben napvilágot látott: ezzel próbálták meggyőzni a magyarok a nagyhatalmakat, bizonyítani, hogy etnikai szempontból miért nem lenne jó a trianoni döntés.

A térkép a párizsi békekonferenciára utazó magyar küldöttség dokumentációs anyagához csatolt, Teleki Pál földrajzprofesszor (későbbi miniszterelnök) által szerkesztett Magyarország-térkép volt az 1910-es népszámlálás adataival, ahol a magyar nemzetiségű lakosság arányát vörös színnel jelezték. „Történelemszerető emberként gondolkozom Trianonról, és pátosz nélkül úgy érzem, hogy a 20. század egyik legembertelenebb, legigazságtalanabb cselekedete volt. Közben a világ nagyvonalúan hallgat róla, és a huszadik század második felében mi magyarok is hozzájárultunk ehhez. Holott a száz évvel ezelőtti eseményeknek ma is érezhető a hatása” – mutatott rá Gerebics Sándor. Azt is kifejtette, eredetileg ismeretterjesztő, mindössze tízperces filmnek indult, de most már úgy tűnik, 50 perces televíziós játékfilm lesz belőle.

Farkasszemet nézni Clemanceau-val a félhomályban

„Remélhetőleg el tudjuk érni, hogy ne csak az idős nézőket, hanem a fiatalabbakat is megszólítsa a film. Mert mondjuk, a szüleim generációja még tud Trianonról, de ha az utcán megkérdezzük fiatalokat, akkor kiderül, hogy nem sokan tudják, mi történt. És mai, vizualitásra épülő

A pécsi Vasváry-villában is forgatják a Carte Rouge című filmet

világunkban a mozgókép az egyik legjobb közvetítőeszköz arra, hogy a köztudatban ismertté tegyünk a témát. Nem lehet lassú lefolyású, siránkozó történetet készíteni, bár persze benne van az is, hogy Trianon tragédia volt” – fejtette ki a rendező. Hozzátette, a filmen megelevenedik a béketárgyalás szituációja, ahogy a magyar delegáció tagjai farkasszemet néznek Clemanceau-val és a többiekkel. „Bethlen Istvánnak, a magyar küldöttség tagjának visszaemlékezésében az olvasható, hogy maga a helyzet – biztosan nem véletlenül – olyan volt, mint egy temetési szertartás. Úgy szervezték meg a találkozót, hogy eleve nyomasztó legyen a hangulat. Szinte semmilyen világítás nem volt, mindössze Clemanceau mögött pár

kandeláber, így a magyar küldöttség tagjai szinte arctalan embereket láttak maguk előtt. Erre is utalunk a filmben” – ecsetelte a rendező.

Kerettörténet fiatalokkal

Gerebics Sándor elmondta, az ötlet az volt, hogy a célközönség legyen a fiatal generáció is, ezért kitaláltak egy kerettörténetet. „Három szálon fut a »cselekmény«. Az egyikben egy fiatal lány és fiú tanulás közben találkozik a trianoni történettel. Az elmúlt évtizedekben igyekeztek Trianont elfeledtetni velünk Magyarországon, a filmbe-li fiatalok számára is új a téma. A lány kezd felfedezni, mi is a vörös térkép, az Apponyi-beszéd, a békediktátum, és egyetemista barátja segítségét kéri a tanulásban. Ennek köszönhetően elkezdik böngészni az internetet, ráakadnak egy történészre, aki elmondja az eseményeket” – sorolta a rendező. Mint mondta, itt jön be a képbe a film forgatókönyvírója, Varga Szabolcs fiatal történész, aki egyébként a magyar köztévében a Felsősök című tévéműsor házigazdája is, ő a filmben a történetmesélő. A harmadik szál maga a trianoni béketárgyalás megelevenített története, játékfilmes igényességgel megközelítve. „Nagyon jó szereplőgárdával dolgozunk, bár nem profik, de ezt óvatosan tudom kimondani, hiszen már a Zrínyiről szóló filmben dolgoztunk együtt a szereplőkkel és nagyon hitelesek” – mondta a rendező. Azt is kifejtette, mindenféleképpen meg kell jelennie ebben az évben a filmnek, szeretnék mihamarabb, hogy tévében adásba kerüljön, remélik, erre sor kerül rá már a nyáron. A gyártó a Filming in Pécs stúdió csapata.

Semmilyen magyar erőfeszítés nem számított

Varga Szabolcs történész megkeresésünkre kifejtette, az Apponyi Albert-féle védőbeszéd szövegéből indultak ki a film alkotásakor, amelyet a pécsi Vasváry-villában is forgatnak. „Nagyon fontos volt, hogyha filmet készítünk a Trianon témából, akkor képileg miként lehet megközelíteni. Az Apponyi beszéd szorosan kapcsolódik a Teleki Pál és kollégái által készített vörös térképhez, ami vizuálisan jelentős eleme a békediktátumnak. Egyébként a béketárgyaláson nemcsak a vörös térkép, de

semmilyen magyar erőfeszítés nem számított. Ha tízszer jobb lett volna a térkép, ha ötször ügyesebb lett volna Apponyi az beszéde, akkor is ez lett volna a végeredmény” – fejtette ki a történész. Hozzátette, teljesen más nagyhatalmi

a főszereplő rájön: dédapja 1920 után hagyta el Erdélyt és a trianoni határon belül talált feleséget magának. A lány arra a felismerésre jut, hogy ha nincs Trianon, akkor ő se születhetett volna meg, ilyen értelemben az ő személyes

Nyomasztó félhomály. A magyar küldöttség tagjainak szinte arctalan emberekkel kellett szembenéznük a visszaemlékezések szerint

tényezők döntöttek a béketárgyalás menete felől. „Inkább a magyar próbálkozásokra helyezné a film a hangsúlyt. Száz év elmúltával a mostani fiatalok, középiskolások számára érettségi tananyag Trianon, érzelmi kötődésük vagy van, vagy nincs. A film itt kapcsolja össze a kettőt, hogy miként találkozik az alaptörténettel a két fiatal egy iskolai feladvány kapcsán” – mutatott rá Varga Szabolcs.

„Itt vagyunk, nem tűntünk el”

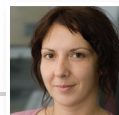
A forgatókönyvíró kifejtette, miközben a film hősei a vörös térképpel kapcsolatban kutakodnak az interneten, olyan családi történetek kerülnek elő, amikről nem is gondolták, hogy összefüggésben áll az 1920-as eseményekkel. „Bár óriási tragédia, ami történt, amit nem is nagyon lehet megmagyarázni, mégis eltelt száz év, és a filmnek pozitív a végkicsengése. Itt vagyunk, tudunk Trianonról beszélni, tudunk rá emlékezni, nem tűntünk el. Zajlik az élet a maga sodrában tovább, és a következő száz évet ennek tudatában kell megterveznünk” – fogalmazott a történész. Diák-szerelem történetébe van csomagolva a száz évvel ezelőtti Trianon, a pozitív kicsengés arra is vonatkozik, amire

életének pozitív vetülete volt a történelmi esemény. Varga Szabolcs kutatási területe a 16. század és a szigetvári ostrom, de mint mondta, egy magyar történész nem teheti meg, hogy ne foglalkozzék a huszadik századdal és Trianonnal. Gerebics Sándor és Varga Szabolcs dolgozott együtt már korábban egy Zrínyi Miklósról szóló dokumentumfilmben, A régi fény ragyogjon – Szigetvár 1566 című dokudráma Szigetvár ostromáról, gróf Zrínyi Miklós hősi önfeláldozásáról szól, jeles történészek és több mint ötszáz hagyományörző részvételével készült.

Gerebics Sándor önálló film- és televíziós produciókat készít különböző műfajokban magyarországi és külföldi felkérésekre, valamint kulturális rendezvények kreatív művészeti irányítását végzi. Visszaúton című első filmjével az UNESCO és az Európa Tanács meghívását élvezhette, 2015-ben három dokumentumfilmmel az Expo Milano világkiállításon és a Magyar Filmhéten szerepelhetett. Számos film alkotója.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

Nagy Örs kolozsvári matematikatanár oktatási módszerekről, hivatásról, nevelésről

A matematika gondolkodásmód, eligazodási keret

– *Hogyan talált rád a tanári hivatás? Kérlek, mesélj egy kicsit erről!*

– Már kisiskolás koromban gyakran játszottunk „iskolásdit“ a nálam másfél évvel idősebb nővéremmel. Én mindig számtan-, zene- és rajztanár voltam, ő a többi egyéb, s a babái voltak a diákjaink. Később, már ötödik-hatodik osztályos koromban rájöttem, hogy szeretek az osztálytársaimnak magyarázni, élvezem, ha megértenek valamit, amit korábban nem értettek. Határozottan emlékszem, hogy még egy olyan, kezdetben nem túl népszerű szokásom is volt, hogy nem

– *Ma már díjazott matematika tanár vagy, mint jelent számodra ez a díj?*

– Meglepetésként ért a jelölés, mert nem tudtam, hogy létezik az MTA Kolozsvári Bizottságának fiatal tanároknak szóló díja, és természetesen nagyon jólesett, amikor megtudtam, hogy engem választottak. A díjátadón is elmondtam, hogy ugyan engem díjaztak, de ebben a volt tanárainknak, a diákjainknak, a kollégáimnak és mindenkinek, aki valamilyen formában közrejátszott eddigi pályám alakulásában, akár inspirált, akár odébb rúgott, nagy szerepe van, amiért hálás vagyok nekik. Ugyanakkor örvendek, hogy a KAB, ami ugye elsősorban kutatók, vagy legalábbis a felsőoktatásban dolgozók tömörülése, figyel a közoktatásra is. Ezenfelül nem gondolom, hogy bármit is változtatott volna, tovább kell dolgozni, lehetőleg még igényesebben.

– *Talán nem mondom újat, ha azt emelem ki, hogy a matematika nem a legkedveltebb tantárgyak egyike. Mit gondolsz miért? Te mit teszel azért, hogy a diákjaid megkedveljék a matematikát?*

– Valóban nem újdonság, és valószínűleg a társadalom nagyobb része így van vele. De meg merem kockáztatni, hogy a többi készségtantárggyal is, mint a zene, a rajz vagy éppen a torna ugyanígy állnánk, ha mindenki számára kötelező vizsgatárggyá tennénk, és már kezdetől folyamatosan és következetesen mérnénk, fejlődött-e és mennyit a diák. Sőt még vizsgatantárggyá sem kell tenni, elég, ha csak egy kicsit is igényesebb a zene-, a rajz- vagy a tornatanár, s máris népszerűtlenné válik a tantárgya sok tanuló számára. Természetesen nem a tanár, hanem a tantárgya. Ez ellen megpróbálhatunk mindenfélét tenni, de tulajdonképpen érthető, hogy miért van így. Ezek a tantárgyak ugyanis a többi, nem készségtárgyhoz képest, csak bizonyos szintig tanulhatók egyforma energiabedobással mindenki számára, s egy idő után a

kevésbé rátermettek számára sokkal több gyakorlás szükséges, mint az adott tárgy iránt fogékonyaknak. Mérő László mondja, hogy a matematika, a torna mellett, az egyik leginkább szocializációs tantárgy az iskolában, hiszen egyiknél a diák a szellemi, a másiknál a fizikai korlátaival szembesül. De ugyanilyen a rajz vagy a zene is, csak az ilyen irányú adottságaik korlátaival csupán az erre szakosodott művészeti iskolák diákjai szembesülnek igazán. S hogy ez igazságos-e, vagy sem,

Elég, ha csak egy kicsit is igényesebb a zene-, a rajz- vagy a tornatanár, s máris népszerűtlenné válik a tantárgya sok tanuló számára. Természetesen nem a tanár, hanem a tantárgya. Ez ellen megpróbálhatunk mindenfélét tenni.

már más kérdés. Viszont el kell tudnunk fogadni, hogy van, ami könnyen, és van, ami nagyon nehezen megy. Van, amihez sokkal több energiabefektetés szükséges, hogy valami kis változás érzékelhető legyen, és szerintem éppen itt lép be a tanár, ennek elfogadtatásában van óriási szerepe.

Mindenki számára üdvözítő módszereim, technikáim természetesen nincsenek. Közben igyekszem a diákok szintjén megmutatni, hogy a matematika mint tudomány hogyan építkezik, s általában hogyan okoskodik egy problémával szembesülő, gondolkodó ember, tisztában vagyok vele, hogy nem minden diáknak egyformán könnyű rendszerben gondolkodni, s nincs mindenki ugyanolyan absztrakciós szinten, mint ahogy azt a tananyag éppen elvárja. Könnyebb dolgunk lenne, ha nem 25-30, hanem kevesebb diákkal

Nagy Örs: „mindenki számára üdvözítő módszereim, technikáim természetesen nincsenek”

adtam oda a házi feladataimat lemásolni, viszont bárkinek bármikor szívesen elmagyaráztam, hogyan kell megoldani a feladatokat. Egy idő után aztán kialakult az a „tanítványi köröm“, akik érteni is akarták a dolgokat, nemcsak gyorsan lemásolni, így hozzám fordultak. Főleg a matek, ebből is inkább a mértan, a nyelvtan, majd később a német voltak a kedvenceim, ezeket magyaráztam a legszívesebben. Ez annyira megtetszett nekem, hogy eldöntöttem, tanár leszek.

dolgoznánk egyszerre, s a tanterv is kevésbé lenne ambiciózus. Ideálisabb lenne, ha sokkal spirálisabban és lassúbb ütemben építkezne, így lehetőség lenne többször visszatérni a már korábban tanultakra, így jobban el tudnák mélyíteni azt a tanulók. Kisebb osztályokban sokkal többet kellene mérni, kísérletezni, összehasonlítani, becsülni, később aztán az adatokat jobban megfigyelni, rendszerezni, lényeges és lényegtelen tulajdonságait megkülönböztetni, összefüggéseket észrevenni, sejtetni, s végül bizonyítani, vagy ha szükséges, éppen új fogalmat alkotni. Tehát előbb konkrétan, majd egyre absztraktabb fogalmakkal játszani, egyszerűen gondolkodni. Ezt igyekszem megmutatni, s azt, hogy a matematika nem valakik által több száz vagy ezer éve felfedezett fogalmak és tulajdonságok összessége, amit rigorózan be kell magolni, majd receptszerűen alkalmazni, hanem egy gondolkodásmód, egy eligazodási keret, amit, ha elsajátítunk, az életben sok esetben hasznunkra lehet, de olyan helyzet is van, ahol nem. Van, amikor a művészetek, a sport vagy éppen a hit jobban segít, s teljesen természetes, hogy egyeseknek a tudomány, másoknak pedig más keretek között könnyebb boldogulni.

– *Pedagógusként mi volt az eddigi legnagyobb kihívás számodra?*

– Korábban volt egy osztályom, ahol éreztem, hogy közösségként nem arra tartanak, amerre kellene, hogy kezd

eluralkodni köztük egy egymást folyton kritizáló, el nem fogadó légkör. Mintha nem segítenék és építenék, hanem rombolnák egymást. Nagyon sok energiámba került, hogy ők maguk egyáltalán felismerjék ezt, és igyekezzenek változtatni rajta. Valamennyire sikerült, de nehéz volt elfogadnom, hogy bár úgy érztem mindent megteszek, mégsem válik jobba az osztálylégkör. De azt hiszem ilyen, amikor emberekkel dolgozunk.

– *Mit kedvelsz a legjobban ebben a szakmában?*

– Ha hivatásként üzzük, akkor szerintem az egyik legszabadabb szakma, s ezáltal felszabadító jellegű, ami ugyan sok energiát elemészt, de ugyanakkor örömmel tölt el, gazdagít. Úgy gondolom, ha nincs egy kekeckedő vezetőség, akkor a tanár az adott tantárgy keretein belül tulajdonképpen azt csinál, amit legjobb belátása szerint szeretne: egy személyben rendező, dramaturg, világosító, kellemes, s maga a színész is, természetesen a diákok nem klasszikus értelemben vett nézők, hanem aktív partnerek.

– *Hogyan látod a digitális technológia térhódítását: akadály vagy lehetőség a matematikatanítás és -tanulásában?*

– Ha okosan kiaknázzuk, akkor mindenképpen lehetőség. El kellene jutnunk oda, hogy az iskolában indokolt esetben olyan természetességgel használjuk a mindenféle okoseszközöket, beleértve a telefont is, mint a ceruzát, vonalzót vagy éppen a körzőt. De nem helyettük! Ha finommotorikus készséget akarunk továbbfejleszteni, akkor természetesen az előzőek nélkülözhetetlenek, viszont, ha valamit modellezni, mozgást szemléltetni, előre jelezni akarunk, akkor egy táblagépen vagy telefonon futó alkalmazás előnyösebb lehet. A telefonok órai használatát tiltó szabályokat elavultnak tartom. Olyan, mintha a golyóstollat tiltanánk el, mert egyesek pattogatják, s zavarják vele az osztályt. Ehelyett úgy kell dolgoztatnunk a diákokat, hogy szükségük legyen ezekre az eszközökre. Csak ezáltal fogják a diákok az iskolát korszerűnek, valami olyan helynek gondolni, ami az ők mindennapjaikról szól, különben múzeumokká válunk. Bár meglehet, hogy egyes múzeumok már most modernebbek sok romániai iskolánál.

– *Fontos-e számodra a nevelés? Ha igen, melyek azok a módszerek, amelyek révén a diákjaid megismerik a tanár mögött az embert?*

– Úgy gondolom, hogy ha hiteles és őszinte a tanár, ha teljes személyiséggel jelen van, akkor a mindennapi munkája és az egyéb iskolán kívüli tevékenységei közben minduntalan nevel. S bár sokan azt gondolnák, hogy a matematika nem alkalmas erre, én azt hiszem, hogy igenis az. Mindennap legalább egy órát együtt vagyunk a diákokkal, ezenfelül, ha még osztályfőnök is a szaktanár, akkor még több időt együtt lehet a diákjaival, s ezáltal még szélesebb tárháza nyílik meg a nevelés színtereinek. A nevelés és a közösségépítés szempontjából is fontosnak tartom a különböző kulturális eseményeken való közös részvételt, a kiállítás-, színház-, mozi- vagy éppen operalátogatásokat, de nem elhanyagolandók a sportesemények, a kirándulások, közös táborozások sem. Nagy sikere volt például tavaly nyáron a Tisza-tó mellé szervezett biciklis-kajakos-úszós matektábornak, amelyben a gondolkodás mellett mindennap más-más sporttevékenységre is sor került. A folytatást idén nyáron a Balaton mellé tervezem.

– *Milyennek látod a jövőt? Hogyan fogják 40 év múlva tanítani-tanulni a matematikát?*

– Azt hiszem, hogy a lexikális tudásátadás helyett még nagyobb hangsúly fog kerülni a készségfejlesztésre, ugyanakkor a tanítás-tanulás színterei jobban kitágulnak majd. Itt elsősorban a virtuális tér adta lehetőségek, okoseszközök kihasználására gondolok, amiben a romániai oktatási rendszer egyelőre még gyerekcipőben jár. Kíváncsi vagyok, hogy a jelenlegi világvárvány szülte kényszerhelyzet, a virtuális térbe való kényszerülés hoz-e valamiféle maradandó változást ilyen téren. Emellett minden bizonnyal a döntéshozók az eddiginél jobban figyelembe fogják venni a különböző oktatási kérdésekben laikusnak számító szülők és diákok véleményét is, de szeretném, ha az iskola megőrizné oktató-nevelő-szocializációs szerepét, s nem válna pusztán szolgáltatást nyújtó intézménnyé.

Nagy Őrs 1986. február 2-án született Koronkán. Középiskolai tanulmányait 2004-ben a Bolyai Farkas Elméleti Líceumban, egyetemi tanulmányait 2008-ban a BBTE matematika-informatika szakon végezte. 2010-ben ugyanott mesterfokozatot, 2017-ben a Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézetében PhD-fokozatot szerzett matematikadaktikából. Tanított a BBTE kolozsvári és marosvásárhelyi tanítóképző szakon, majd a Bolyai és az Elektromaros líceumban Marosvásárhelyen. 2013-tól a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum tanára, emellett a BBTE matematika szakos egyetemi hallgatóinak iskolai szakgyakorlatát is vezeti.

BIRTA-SZÉKELY NOÉMII

bszekelynoemi@yahoo.co.uk

„Hiszem, hogy a világmegváltás-bizniszben dolgozom”

Már gyermekkorában tudta, hogy a tanári pályán a helye, életét céltudatosan felépítve pedig el is helyezkedett a tanügyben. Fiatal kora ellenére társszerzője magyar tankönyvcsaládnak, amelynek első darabja hatalmas elismerésnek örvend Kárpát-medence-szerte; a kiadványt sokan a legjobb 2017-ben publikált tankönyvnek titu-

lás pálya. Ovis koromban óvó néni, később tanító néni szerettem volna lenni, aztán ötödik osztályban az első magyaróráim után nagyon határozottan éreztem, hogy na, pontosan ezzel szeretném tölteni életem hátralevő részét. Néhány kisebb elbizonytalanodástól eltekintve tehát több mint húsz éve erre a pályára készülök.

alatt, ebből a műhelyből verbuválódott a csapat, és innen volt a bátorságunk is. Pontosabban koordinátorunk, Tamás Adél bátorsága, hogy ekkora fába vágjuk a fejszénket tejszínű, pár éve dolgozó magyartanárokként. Persze örültünk a pozitív visszhangnak, mert nyilván a mi meggyőződésünket és tudásunk legjavát tükrözi még tökéletlenségében is – mind ez a kötet, mind a hatodik osztályosoknak szóló

Bartalis Boróka: „állandó lehet az emberi igény arra, hogy megértsünk másokat”

– *Véleményed szerint mennyire van létjogosultsága a jelenleg alkalmazott magyar nyelv és irodalom tantervnek?*

– A 2017-ben jóváhagyott romániai 5–8. osztályosoknak szóló magyar nyelv és irodalom tanterv szemléletében viszonylag kevés újat hoz a korábbi, 2009-es módosított tantervhez képest, én pedig épp 2009-ben kezdtem tanítani, így sosem dolgoztam másmilyen keretben. Úgy látom, határozottan van létjogosultsága, alapvetően a kompetenciaalapú szemlélete miatt, de az új változatba a specifikus kompetenciáknál, valamint a tartalmi kérdéseknél bekerült néhány fontos szempont és téma, ami egyrészt korszerű, másrészt a legégetőbb, legaktuálisabb problémákat célozza meg (pl. funkcionális alfabetizmus, nyelvi manipuláció stb.). Ezek miatt még lelkesebben dolgozom vele, bár teljesen biztos választ nyilván csak egy lezárt, teljes ciklus után adhatnék, amelyben minden ágát-bogát sikerült gyakorlatban kibontani.

Vannak persze trükkök, nyereményjátékok, amiket igyekszem bevetni, a kötelező és a jutalomért olvasás is szerepel a repertoáromban, illetve az órai kedvcsináló olvasásnak is igyekszem teret adni, de közel sem vagyok olyan hatékony, mint szeretnék lenni.

könyvünk, de a hetedikesek számára elkészített, egyelőre még csak elektronikusan elérhető tananyagunk is.

– *Mit tanítasz a gyermekeknek szívesebben: epikát, lírát vagy drámát? Miért?*

– Nehéz kérdés. Egyrészt nem hinném, hogy ebből bármelyiket is én tanítom. Inkább csak próbálok létrehozni minél sikeresebb találkozásokat sajátos életkorban levő gyerekek és szövegek között. A drámáról nehéz nyilatkozni, mert azzal csak érintőlegesen foglalkozunk az általános iskolában, bár a színházi és filmes élmények mindennaposak és gyakran meghatározóak a gyerekek életében. Emellett az a tapasztalatom, hogy az epikus szövegek kézenfekvőbbek, érthetőbbek számukra, nyilván

lálják. Bár a szakma és a környezete is elismeri, mégis szerény maradt, és továbbra is azon ügyködik, hogy tökéletesítse módszereit. Bartalis Boróka-val, a gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Általános Iskola magyartanárával beszélgettünk.

– *Mikor és miért döntötted el, hogy magyartanárként fogod keresni a kenyeret?*

– Pedagóguscsaládból származom, mióta az eszemet tudom, nem is vonzott

– *2017-ben a Kreatív Kiadó gondozásában megjelent ötödik osztályosoknak szóló magyartankönyvnek társszerzője vagy, amelyet mind a helyi, mind az anyaországi szakma is elismert. Elárulod, hogy mitől lett ennyire sikeres a kiadvány?*

– Nem, mert nem igazán tudom, találgatni pedig nem szeretnék. Azt viszont elárulhatom, hogy a tankönyv megjelenését egy 7-8 éven át tartó közös műhelymunka előzte meg Kádár Edit nyelvészettanárunk irányítása

nem minden rétegükben, de a történet mint fogódzó megágyaz a mélyebb, tudományosabb vizsgálódásnak is. A lírára kicsit nehezebb fogékonyra tenni őket, legalábbis nekem néha nehéz megküzdenem ezzel a feladattal, de ennek oka legalább részben az én személyes beállítódásomban és szakmai hiányosságaimban keresendő.

– *Hogyan tudod arra ösztönözni a gyermekeket, hogy az iskolán kívüli foglalkozások során is kezükbe vegyenek egy-egy könyvet és olvasgassák?*

– Ezen a fronton megint csak nem érzem valami erősnek magam. Van nekem persze trükkök, nyereséjéjátékok, amiket igyekszem bevetni, a kötelező és a jutalomért olvasás is szerepel a repertoáromban, illetve az órai kedvcsináló olvasásnak is igyekszem teret adni, de közel sem vagyok olyan hatékony, mint szeretnék lenni. Azt hiszem, ahhoz, hogy egy gyermek olvasóvá váljon, mindenekelőtt át kell hidalnia a technikai akadályt (azaz addig kínlódnia az olvasással, míg az már olyan könnyen megy, hogy nem munka, hanem kikapcsolódás lehet számára), majd találkoznia kell olyan szövegekkel, amelyek mentén megérti, mitől egyedülálló, és semmi máséhoz nem fogható élmény az irodalomolvasás. Mindkét szempontból kulcsfontosságúnak tartom a 10 és 15 éves kor közötti időszakot, de egyelőre elégedetlen vagyok az eredményeimmel, következképpen az eszközeimmel is.

– *Nehezebbnek látod azon romániai gyermekek sorsát, akik az állam hivatalos nyelve mellett saját anyanyelvüket is tanulják, illetve vizsgáznuk és érettségizniük kell belőle?*

– Ezt azért egy magyartanárról rögtön megfordítja (megkövezést is kockáztatva): a mi gyerekeink életét szerintem nem az anyanyelv tanulása nehezíti, hanem az, hogy az anyanyelvük mellett tanulniuk kell az állam hivatalos nyelvét, a teljesíthetetlen kimeneti követelmények miatt pedig ez sajnos gyakran nagyon nehezen, sok kudarcot valósul meg (a mi környékünkön legalábbis ez a meghatározó tapasztalat). Ez a nagyobb terhelés természetesen időt és energiát vesz el tőlük, így igen, nehezebbnek látom a helyzetüket

– a többnyelvűség tapasztalatával járó számtalan előny ellenére is.

– *A koronavírus okozta megszorítások miatt a gyermekek otthoni, online tanulásra kényszerülnek. Mi a véleményed a világhálón keresztül történő képzésről – mennyire lehet ez hatékony, felvált-e rá készülve az oktatási rendszerünk, illetve mit nyerhetünk vagy veszítünk ezzel?*

– Az intézkedés érthető, amennyiben mindenkinek otthon kell maradnia, úgy észszerű, ha van iskolai feladata a gyerekeknek ebben a periódusban is, azt végezze el. Jogos viszont a kérdés, hogy mennyire voltunk erre felkészülve. Gyakorlatilag semennyire. Bár kapunk segítséget, nagyon gyorsan kellett nagyon nagyokat lépni – különösen azt tekintetbe véve, hogy némelyik peda-

Én tényleg hiszem, hogy a világmegváltás-bizniszben dolgozom, vagyis a mi iskolapadjainkból nő ki majd az a generáció, aki a saját (szerintem egyre szebb) képére formálja majd a világot. Ezért nagyon határozottnak, őszintének és óvatosnak kell lennünk, miközben neveljük őket.

gógus számára minden online felület, illetve ezek elérésére használt program és eszköz teljesen idegen. De aki számára nem, azok közül is kevesen használtak bármi hasonlót rendszeresen az ezt megelőző időkben. Aki pedig használta, nyilván az sem az órája helyett, esetleg annak meghosszabbításaként. De ez csak a pedagógus nézőpontja. Ott van még a gyerek is, aki rengeteg új problémával néz szembe, sokaknak gond a számítógéphez, internethez való hozzáférés, a kisebb gyerekek esetében pedig minden feladatvégzéshez segítség kell, ami bizonyosan leterheli a szülőket. Ezzel együtt számomra tanulságosnak bizonyult, és olyan osztályoknál, mint pl. a mostani nyolcadikom (14-15 évesek, mindnek

saját okostelefonja van stb.) nem tartom kizártnak, hogy később is alkalmaznám, amiket most tanultam.

– *Meglátásod szerint száz év múlva mennyire lesz fontos az erdélyi magyar gyermekek számára anyanyelvük ismerete, gyakorlása és használata?*

– Húha, ezt megtippelni sem merném. Úgy gondolom (de ez is inkább hit, mint bizonyosság), hogy állandó lehet az emberi igény arra, hogy megértsünk másokat, és megértessük magunkat másokkal. De még ha ez így is van, akkor sem hiszem, hogy megjavítható, hogy milyen módja és eszköze lesz ennek száz év múlva, hogy milyen szavak veszítik akkorra értelmüket a fenti mondatból (Erdély, magyar, anyanyelv stb.).

– *Mit tekintesz a tanári hitvallásodnak?*

– Ezt még sosem fogalmaztam meg. Azt viszont időnként hangoztatom, hogy – bármilyen naivan hangzik is – én tényleg hiszem, hogy a világmegváltás-bizniszben dolgozom, vagyis a mi iskolapadjainkból nő ki majd az a generáció, aki a saját (szerintem egyre szebb) képére formálja majd a világot. Ezért nagyon határozottnak, őszintének és óvatosnak kell lennünk, miközben neveljük őket. A saját feladatomban azt látom, hogy olyan párbeszédet kezdeményezzek a diákjaimmal, amiben ők is, én is állandóan jelen vagyunk. Nekem vállalnom kell a személyes implikációt, és ezzel a korlátaim, hibáim, tévedéseim egyértelművé válását, miközben figyelnem kell arra, hogy ha nem is sikerül segítenem, semmiképpen ne ártsak. Ők pedig, ha részt vesznek ebben a párbeszédben, reményeim szerint újabb és újabb eszközöket kapnak a kezükbe ahhoz, hogy eligazodjanak a világban, hogy megértsék azt, ami körülöttük és bennük zajlik, és ez a tapasztalat előbb-utóbb saját, önálló gondolatokhoz, hitekhez, meggyőződésekhez és értékekhez jutassa el őket.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Felmérés Bánffyhunyadon a szülői eredményességről

A szülő és gyereke közti kapcsolat gyakran nem felhőtlen. Ez gondot okoz a szülőnek, a gyereknek és a pedagógusnak egyaránt, hiszen kihat a gyerek iskolai munkájára is. Gyakran az iskolai kudarcnak is ez a fő oka.

Azt gondolom, hogy az iskolai nevelés hatékonyabbá tétele érdekében nekünk kell felvállalni a szülők felvilágosítását is.

Hogy ennek eleget tehessek, egyrészt tanulmányozni kezdtem Thomas Gordon modelljét a szülői eredményesség tanulásáról, másrészt összeállítottam egy kérdőívet néhány olyan problémahelyzetről, amely azáltal, hogy feltárja előttünk a szülő és gyerek közti konfliktusok megoldásának hogyanját, képet nyújt nekünk a szülő és gyerek közti kapcsolat milyenségéről. Thomas Gordon (1918. március 11. – 2002. augusztus 26.) a kommunikációs készségek és a konfliktuskezelés módszereinek széles körben ismert úttörője, az amerikai szakember azzal foglalkozott, hogy miként érvényesül a konfliktuskezelés az oktatásban, a szülők, tanárok, fiatalok, vezetők és alkalmazottaik körében. Az általa kifejlesztett Gordon Modell-konceptió ma már világszerte ismert. A kérdőívet 50 gyerek szülője töltötte ki. A megkérdezett szülők a társadalom minden rétegét képviselik Bánffyhunyad lakossága összetételének megfelelően.

A közvélemény-kutatás kérdéseire kapott válaszok ösztönöztek arra, hogy felhívjam a figyelmet e probléma fontosságára és aktualitására.

A Gordon modell nem az egyetlen a gond orvoslására, de akár csak a többi, ez is rávilágít arra, hogy mennyire távol áll a valóság a lehetőségektől.

A gyermek a szülő életének jutalma és ékessége. Ő reánk bízott drága kincs. A mi testünkben való, a mi génjeink hordozója, mégsem a mi tulajdonunk. Nem tehetünk vele azt, amit akarunk.

Nem mi faragunk belőle valakit. Roszszul dönt az, aki maga akarja valamivé kiképezni őt. A szülő és a család feladata az, ami a karóé a szülő mellett: adja meg a gyermeknek a kibontakozáshoz a biztonságot, a támaszt.

Az elfogadó szülő

Aki saját tulajdonaként kezeli gyerekét, és ezért úgy érzi, joga van bizonyos formába gyúrni őt, hamar elutasítja az olyan gyerekviselkedést, amely ettől a „formatervtől” eltér. Az a szülő viszont, aki különálló lénynek látja gyermekét, könnyebben elfogadja különlegességeit, és kevésbé állja útját annak, hogy gyereke kifejlődjék minden jó

Az olyan szoros és tartós viszonyban, amilyen a szülő és gyerek között van, ritkán sikerül elrejteni a valódi szülői érzéseket a gyerek elől. Sokkal szerencsésebb, ha a szülő felismeri, mikor nem érez elfogadást, és ezt meg is fogalmazza. Az elfogadás nyelvére a gyerekek megnyílnak, könnyen mesélnek érzéseikről, gondjaikról.

adottságát. Elfogadó szülő mellett a gyermek könnyebben valósítja meg „életprogramját”. A kevésbé elfogadó szülő viszont hajlamos rá, hogy gyereke életére maga írja elő a programot.

Mindenki szereti magát értékesnek, elfogadottnak érezni, így a gyerek is. A legtöbb ember abban a hitben él, hogy ha egy gyereket elfogadunk olyannak amilyen, akkor olyan is marad. Tehát a

leginkább azzal segíthetjük fejlődését, ha megmondjuk neki azt, amit nem fogadunk el belőle. Ennek következtében a legtöbb szülő az el nem fogadás nyelvét alkalmazza, bízva abban, hogy ez segíti legjobban gyermeke fejlődését.

Ez a nyelvezet gazdagon van meg hintve értékeléssel, ítélkezéssel, utasítással, fenyegetéssel, kioktatással, kritikával, parancsolással, kimondva azt az üzenetet, hogy nem fogadjuk el a gyereket olyannak, amilyen. Thomas Gordon ezeket a tipikus szülői reakciókat „közléssorompóknak” nevezi. Az el nem fogadás több veszély forrása lehet: a gyerekek gyakran alakulnak olyanná, amilyenek szüleik tartják őket, elfordítja a gyermeket a szülőtől, bezárkózásra, védekezésre indítja a gyereket, elveszi a kedvét attól, hogy beszéljen vagy magába nézzen.

Nincs viszont olyan szülő, aki minden gyerekviselkedésre elfogadást érezne. Van viszont olyan szülő, aki úgy tesz, mintha elfogadó lenne, de ezen elfogadások egy része hamis. A hamis elfogadás is árt a szülő-gyerek kapcsolatnak. Amelyik gyerek gyakran kerül ilyen helyzetbe, eljuthat ahhoz az érzéshez, hogy nem szeretik, kétségei lesznek a szülő őszintesége, becsületessége felől. Az ilyen szülővel szemben a gyerek bizalmatlan lesz. Két szülő jelenléte a családban bonyolultabbá teszi az elfogadás képét. Egyrészt azért, mert az egyik szülő eleve elfogadóbb, mint a másik. Másrészt a szülők következetlensége is elkerülhetetlen, hiszen az érzések napról napra, helyzetről helyzetre, gyerekről gyerekre változnak. Az a gondolat tehát, hogy a két szülőnek fedezniük kell egymást a gyerek előtt, tévhit, mert hamis magatartásra kényszeríti az egyik szülőt.

Az önállóság fejlesztése

A közvélemény-kutatás egyik kérdése erről a problémáról szólt.

„Fontos-e, hogy a két szülő egységfrontot képviseljen a gyerekekkel szemben konfliktushelyzet esetén?” A szülők 64%-a igennel válaszolt, 32% válasza: nem feltétlenül, 4% válaszolt nemmel.

Az olyan szoros és tartós viszonyban, amilyen a szülő és gyerek között van, ritkán sikerül elrejteni a valódi szülői érzéseket a gyerek elől. Sokkal szerencsésebb, ha a szülő felismeri, mikor nem érez elfogadást, és ezt meg is fogalmazza. Az elfogadás nyelvére a gyerekek megnyílnak, könnyen mesélnek érzéseikről, gondolataikról. Az elfogadás nyelve hozzájárul ahhoz, hogy a gyerek megtanulja önmagát szeretni, és elfogadni, hogy ezáltal önbecsülést szerezzen. Felgyorsítja az önállósodást, segít abban, hogy megtanulja megoldani problémáit, hogy vállalja a felelősséget döntéseiért. A legfontosabb kihatása az elfogadásnak viszont az, hogy a gyermek szeretve érzi magát, s ez elősegíti a test és a lélek növekedését, a testi-lelki sérülések behegedését.

Más dolog elfogadást érezni a gyerek iránt, és más ezt érezhetővé tenni a számára. Ha az elfogadás nem jut el a gyerekekhez, akkor hatása sem lehet rá.

Az elfogadást kifejezhetjük szavak nélkül: nonverbális eszközökkel vagy passzív figyelemmel. Semmit sem mondani sokatmondó lehet. Ha a szülő meghallgatja a gyerek panaszát, semmit sem mondva rá, a gyerek elfogadva érzi magát. Így segítséget kap ahhoz, hogy belekezdjen problémája megoldásába. Ezáltal fejlődik problémamegoldó gondolkodása, alakul személyisége, saját maga rátalál egy konstruktív megoldásra, még ha nem is feltétlenül a véglegesre.

A bizalom mint alappillér

A közvélemény-kutatásban felmértem, hogy mennyire bizalmas a viszony szülő és gyermek között. Elmondja-e a gyerek, mi történt az órákon, szünetben vagy az utcán?

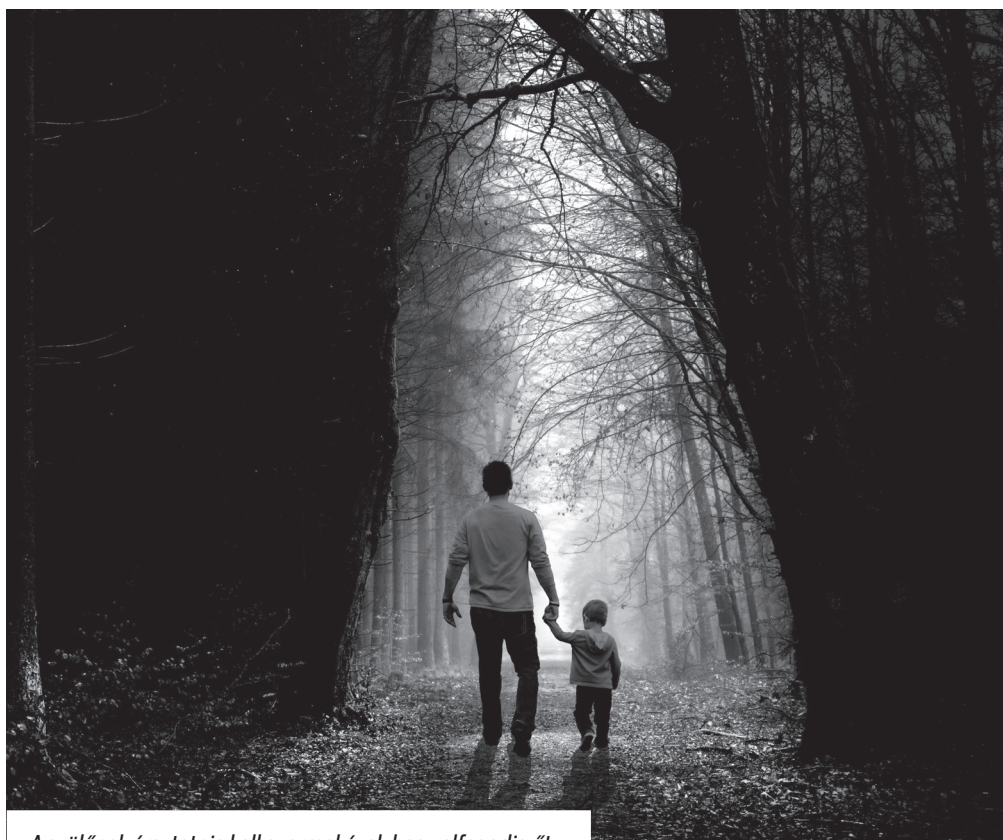
A szülők 50%-a azt jelezte, hogy a gyerek mindig részletesen beszámol a vele törtétekről, 50%-a pedig azt, hogy ritkán, akkor is csak a lényegét mondja el.

A szülői elfogadást kifejezhetjük szavakkal is. A beszéd fontos, a beszéd

hogyanja pedig életbevágó szülő és gyermek között. A szülő hatékonyságának a kulcsa ott van elrejtve, hogy milyen szavakkal reagál gyermeke viselkedésére. A szülőket megkérdeztem, hogyan reagálnának, ha gyerekük a következőt mondaná: „Hogy jövök én ahhoz, hogy az egész udvart én tartsam rendben, és a szemetet is én vigyem ki? A Pista édesanyja semmi ilyet nem követel meg tőle. Ez nem igazság!”

Olyan rejtett üzenetet hallhat mögötte, amelyből joggal gondolja: „Nem fogadod el érzéseimet, szeretnéd, ha megváltoznék.” „Azt hiszed, nem vagyok elég okos.” „Azt hiszed, valamit rosszul csinálok.”

Ezek az érzések ellenállást váltanak ki a gyerekből, sértett vagy dühös lesz, vitatkozni kezd, büntudata támad, rossznak érzi magát, úgy érzi, nem figyelnek rá, a szülőt nem érdekli amit

A szülőnek éreztetnie kell gyermekével, hogy elfogadja őt

Erre az üzenetre adott reakciók a következők voltak: „Nem érdekel más, te rendbe teszed az udvart, és a szemetet is kiviszed”, „Még egy ilyen kijelentés, és kapsz egy pofont!”, „Figyelj ide, kisokos...” Az ilyen jellegű közléssorompók eltorlaszolják az utat a szülővel való beszélgetés elől.

Amikor a szülők mondanak valamit a gyerekeknek, egyúttal mondanak valamit a gyerekről is. Ezek az üzenetek elárulják, mit gondolunk róluk. Ezáltal alakítjuk énképét. Ezért van a beszédnek döntő hatása a gyermek fejlődésére, de a szülő-gyerek viszonyra is. Beszédünk tehát építheti is a gyereket és a kapcsolatot, de rombolhatja is mindkettőt.

gondol, amit mond. Az ilyen érzések csakis romboló hatásúak lehetnek mind a gyerekre, mind a kapcsolatra.

„Érdekelne, mit gondolsz”

Az előző kérdésre visszajelzett reakciók szerint a szülők 60%-a állít hasonló közléssorompót, 24% szerint csak annyi munkát kell a gyerekre bízni, amennyit szívesen elvégez, 10% véleménye az, hogy a szülőknél kell dolgozniuk a családban. Csupán 6% véleménye az, hogy a család tagjai közösen döntenek el, kinek mi a teendője. Amikor a gyerek érzéseiről vagy gondolatairól küld üzenetet, hatékonyan reagálhatunk az úgynevezett „hívogatókkal”,

mint például: „Értem.” „Aha, tényleg ez történt.” „Mondd tovább!” „Rajta, hallgatlak!” „Érdekelne, mit gondolsz.” stb. Ezek az egyszerű kis nyelvi fordulatok jól elősegítik, hogy a gyermek megnyíljon, és beszélni kezdjen érzéseiről. Ugyanakkor nem vonjuk be

problémamegoldást, bizalmat sugározó képességeivel szemben, és később szívesen meghallgatja szülei gondolatait és érzéseit is. Hogy ezt gyakorolni tudjuk, szükség van egy alapvető szemlélet-, magatartás-, hozzáállás-változtatásra. Képesek kell legyünk

hallgatás csak azt tükrözi vissza, amit a gyerek mond. Hagyni kell, hogy saját maga megtalálja a megoldást, vagy legalább keresse a lehetőségeit.

A szülőket arra kértem, írják le, hogyan reagálnának a gyerek következő üzenetére: „Nem tudom, mi a baj énelem. Régebben a barátom szeretett, most meg már nem. Már sose jön át játszani. Ha én megyek át hozzájuk, mindig a Petivel játszik, és jól szórakoznak együtt, én meg csak ott állok. Utálom őket!” A szülők 50%-a meghallgatná a gyereket, de közléssorompókat állítana a megoldás útjába. Sokan szívesen küldenek kész megoldást közlő üzenetet: „Ne utáld, de ne menj máskor hozzá!” „Kérj bocsánatot tőle!”

A szülők 16%-a a másik gyereket vádolja. „Nem biztos, hogy te vagy a hibás.” „Jobb, ha többet nem mész oda, ha így viselkedik!”

A szülők 20%-a saját gyereket oktatja, ítélkezik, moralizál, hibáztat, vizsgálódik, kérdezősködik. Ilyen kijelentéseket tesznek: „Talán benned van a hiba.” „Sokszor csúfondáros és akaratos vagy.”

A szülők 14%-a meghallgatja a gyermek problémáját, és az a véleménye, hogy ez az ő gondja, és bízik benne, hogy meg fogja oldani.

Az a szülő, aki a gyerekevel szemben állandó közléssorompókat állít fel, a beszélgetést a hagyományos sínre tereli, eltávolítja gyereke gondolatait az övétől, a gyerek lassacskán „leereszti a függőnyt”, elzárkózik, és komoly témákat elő sem hoz többé a szülő előtt.

Egészen más kommunikációs készségre van szükség akkor, ha a szülőnek okoz gondot a gyermek valamely viselkedése. Most a szülő a problémagazda, s ennek egyértelmű belső jelei vannak: el nem fogadást, frusztrációt, haragot érez, feszültsége nő, nem tetszik neki amit a gyermek éppen csinál.

(Az írás második, befejező részét következő lapszámunkban olvashatják.)

A szerző bánffyhungyadi tanítónő.

TÖRÖK ILONA

torokilona89@yahoo.com

Fontos meghallgatni egymás gondolatait

saját érzéseinket a beszélgetésbe, hanem hagyjuk, hogy gondjaira ő találja meg a megoldást.

Vannak más reagálási módok is, amelyekkel a gyerek üzeneteire válaszolhatunk. Nagyon hatékony ilyen esetben az aktív odafigyelés, melyet T. Gordon „értő figyelemnek” nevez. Ez összekapcsolja az üzenet küldőjét a fogadóval. Ebben a folyamatban már mindkét fél aktív.

Ha egy gyerek elhatározza, hogy kommunikálni fog szüleiével, ezt azért teszi, mert igénye van rá. Fontos, hogy ilyenkor tegyük félre gondolatainkat és figyeljünk az ő gondolataira, hogy helyesen értelmezzük üzeneteit. Az értő figyelem fokozatosan csökken a gyerek félelmét és szorongását a negatív érzésektől, melegséget visz a szülő-gyerek kapcsolatba, serkenti a

őszintén elfogadni érzéseiket, bármennyire különbözzenek is a mieinktől. El kell fogadnunk, hogy az érzések nem állandóak, hanem átmenetiek, változékonyak.

Ki a probléma?

T. Gordon szerint a szülő-gyerek kapcsolatban háromféle helyzet alakulhat ki:

– A probléma a gyereké. Ő nem tudja kielégíteni valamely igényét.

– Nincs probléma. A gyerek ki tudja elégíteni igényeit, és ez a viselkedés a szülő igényeit sem károsítja.

– A probléma a szülőé. A gyerek kielégíti igényeit, de viselkedése problémát okoz a szülőnek.

Az értő figyelem leginkább akkor hatékony, ha a gyereké a probléma. Ilyenkor csak annyit tehetek, hogy figyelmesen meghallgatom. Az aktív